

VALPROGRAM 2014–2018

miljöpartiet de gröna

VÄRMDÖ

INNEHÅLL

3 KLIMAT

- 3 FÖRNYBAR ENERGI
ENERGIANVÄNDNING
TRAFIK
- 4 INFARTSPARKERINGAR
KOLLEKTIVTRAFIK
SPÅRBILAR
- 5 BILPOOLER OCH SAMÅKNING
CYKLING
MATEN

5 UTBILDNING — SKOLA

- 6 GRÖN SKOLTRÄD
BARNOMSORG
FÖRSKOLA
- 7 FÖRSKOLEKLASS
GRUNDSKOLA
- 8 BARN/ELEVER I BEHOV
AV SÄRSKILT STÖD
FRITIDSHEM — SKOLBARNOMSORG
ELEVHÄLSA
SKOLORGANISATION
- 9 SÄRSKOLA
GYMNASIESKOLA
VUXENUTBILDNING — ÖVRIG EFTER-
GYMNASIAL UTBILDNING
KULTURSKOLA
- 10 SKOLSKJUTSAR — TRAFIK TILL, FRÅN
OCH VID VERKSAMHET
STUDIEVÄGLEDNING
SKOLMAT
SKOLHÄLSA OCH MILJÖ
- 11 SKOLBIBLIOTEK
SKÄRGÅRDSSKOLA

11 ETT MÄNSKLIGARE VÄRMDÖ

- 11 DEMOKRATI
MÅNGFALD
- 12 JÄMSTÄLLDHET OCH HBTQ-FRÅGOR
FUNKTIONSHINDER
UTSATTA UNGA
LÅNGVARIGT MISSBRUK
- 13 ÄLDRE
SOCIALT BOKSLUT

14 SAMHÄLLS- PLANERING

- 14 BYGGLOV/STRANDSKYDD
- 15 ODLINGSMARK
GUSTAVSBERG
- 16 HEMMESTA
BRUNN/INGARÖ
- 17 DJURÖ/STAVSNÄS
HYRESRÄTTER
VÄRMDÖ BOSTÄDER

17 VATTEN OCH MILJÖ

- 17 NATURSKYDD
- 18 VATTEN OCH AVLOPP
HAVSVIKAR/ÖSTERSJÖN
EN GIFTFRI VARDAG
- 19 ÅTERBRUK OCH ÅTERVINNING

19 KULTUR/FRITID

- 19 PORSLINSKULTUREN OCH DET
KONSTNÄRLIGA FÖRETAGANDET
BIBLIOTEKEN
- 20 UNGDOMAR
FRITID
BÅTLIVET
- 21 GUSTAVSBERGSBADET
DET OFFENTLIGA RUMMET
VÄRMDÖ ÄR SVERIGES MESTA
SKÄRGÅRDSKOMMUN
VÄRMDÖ HAMNAR

22 JOBB OCH NÄRINGS-LIV

- 22 KOMMUNENS LEDNING OCH
ORGANISATION
LEDNING
- 23 NÄMNDORGANISATION
KONCERNBOLAG
PERSONALPOLITIK
- 24 KOMMUNENS EKONOMI/SKATTESATS

KLIMAT

Vår planet har feber. Klimatförändringarna går allt snabbare. Vi behöver ställa om till förnybar energi. Därför har Miljöpartiet drivit på inköp av vindkraftverk och energieffektivisering av kommunens fastigheter. Du som bor i Värmdö kan också samla in matavfall som blir till biogas. Men vi är långt ifrån det kretsloppsanpassade och fossilfria samhället så vi behöver ditt mandat för att ta fler steg.

FÖRNYBAR ENERGI

Värmdö Kommun behöver satsa ännu mer på att utveckla produktionen av förnybar energi inom kommunen. Gärna genom att starta ett kommunalt energibolag för produktion av förnybar energi från såväl sol, vind som biologiskt avfall där kommunens invånare ska ges möjligheter att köpa andelar. Vårt mål är att kommunens verksamheter ska vara fossilfria 2018 och att kommunen till stor del är självförsörjande vad gäller energibehovet för el och värme. Vi uppmanar till utbyggnad av vindkraft på lämpliga ställen inom kommunen. Mer sol på taken och spillvärmesystem i Gustavsbergs centrum. Vi ställer oss positiva till att se på möjligheten till större solel-anläggningar. Vi vill att kommunen stärker arbetet med att utveckla laddinfrastruktur för eldrivna transporter.

Vi har som målsättning att minst 50 procent av Värmdös hushåll ska lämna sitt matavfall till biogasproduktion 2018 och att minst 70 procent av allt matavfall från handel och verksamheter går till biogasproduktion.

Vi vill också ha minst en biogasmack i kommunen. Lämplig placering är i Ekbacken vid Värmdö marknad, där bussdepån nu byggs och dit biogas kommer att levereras från Käppalaverket.

Under mandatperioden ska också miljöbilar, varav cirka 70 procent elbilar och laddhybrider ersätta fossilbilar i kommunens bilpark. Laddstolpar ska sättas upp vid pendelparkeringar och bostadsparkeringar och andra platser där behov finns av att kunna ladda elbilar. Krav ska också ställas vid eventuella upphandlingar eller entreprenader att dessa använder förnybara bränslen i transporterna, exempelvis inom äldreomsorg och skolskjutsar. En årlig uppföljning av antalet mil körda med fossilenergi och förnybart bränsle ska göras och en minskning med 25 procent per år av de fossila milen är ett mål.

ENERGIANVÄNDNING

Värmdö som ekokommun måste bidra till goda exempel genom att vara föredöme. Kommunens energianvändning måste kartläggas med målsättningen att minska den med minst 40 procent till 2030 jämfört med 2009.

Energieffektivisering bör vara ett övergripande mål vid samtliga renoveringar av kommunala fastigheter och energinormen vid nybyggnation för samtlig bebyggelse ska minst ligga i nivå med Miljöbyggnad silvers krav. Vi vill att kommunen skapar ekonomiska incitament till den som bygger ett näranollenergihus eller ett plushus. Det kan till exempel handla om att betala en premie till den som visar att huset uppfyller minst Miljöbyggnad silvers energikrav.

Möjligheterna att integrera produktion av energi vid nybyggnation och större renoveringar ska alltid undersökas och genomföras där så är lämpligt. Bättre lokalutnyttjande sänker energianvändningen. Varje detaljplan ska undersöka möjligheterna till produktion av hushållsnära förnybar energi, till exempel i form av solkraft eller småskaliga vindkraftverk). Vi vill också underlätta för boende i områden som redan är detaljplanerade att söka lov för produktion av hushållsnära förnybar energi.

Kommunen är från och med 2014 med i nätverket Klimatkommuner där man delar erfarenheter av att arbeta med minskad klimatpåverkan inom samtliga områden. Vi vill arbeta för att Värmdö kommun undertecknar Borgmästaravtalet om att uppnå minst EU:s mål om hållbar energiutveckling till 2020. Våra ambitioner är att gå betydligt längre men vi tror på vikten av att visa att vi är många kommuner inom EU som tycker att det är viktigt att arbeta med den hållbara energiutvecklingen.

TRAFIK

I Värmdö kommer så mycket som mellan 70–80 procent av våra utsläpp av växthusgaser från transportsektorn.

I många områden är bilen nödvändig för vardagsbehoven och även om Miljöpartiet de gröna i Värmdö har som mål att minska bilanvändningen, kommer bil att vara ett viktigt transportmedel även i fortsättningen. Därför är det viktigt att det blir lätt att ha klimatmässigt bra bilar inom kommunen. Utbyggnad av el-laddstolpar och en biogasmack i kommunen är två vägar att göra det lättare att köra fossilfritt. Att ha nära till bussen eller åtminstone god tillgång till infartsparkeringar är ytterligare två saker som bidrar till att minska bilåkandet. Det ska inte vara nödvändigt att ha två bilar per hushåll, det är inte hållbart. Och vi ska i högre utsträckning dela på bilarna. Det är hållbart för såväl den egna plånboken som klimatet!

Arbetet med att utveckla bilpooler inom kommunen ska fortsätta och bilpooler bör föreslås i samband med exploatering av nya områden. Samåkning ska uppmuntras och kommunen ska bidra med IT-system för samåkning om önskemål finns.

Vi förespråkar också att ekodukter byggs. Ekodukter är ”gröna” vägöverbyggnader som underlättar spridning av djur och växter, men de fungerar även som bullerskydd. Arbetet bör ske i samarbete med Trafikverket. Trafikbuller är ett hälsoproblem och vi arbetar för att se på olika möjliga bullerlösningar när så krävs. Bullerreducerande beläggning är en väg att gå. Vår uppfattning är att det är en bättre väg än att bygga plank som i tätorter skapar en förfulande miljö och bidrar till ökad blåst för bland annat gående. Om bullerskydd ska sättas upp är solcellstäckta sådana en intressant lösning som vi gärna ser inom kommunen.

INFARTSPARKERINGAR

I arbetet med att planera i kollektivtrafikhöga lägen är det viktigt att också planera för infartsparkeringar för att öka andelen kollektivtrafikresenärer. Vi vill också fortsätta arbetet med att skapa mindre infartsparkeringar vid hållplatser längs vägen 222, 274 och Ingarövägen/Eknäsvägen. Vi ställer oss positiva till att bygga p-hus där så krävs för att minska markytan som används för parkering i centrala lägen. Samtidigt vill vi påpeka att resandet, särskilt med bil, måste effektiviseras om vi ska klara klimatmålen, vilket innebär att vi måste åka fler i de bilar som finns och undvika onödigt resande.

KOLLEKTIVTRAFIK

I dag sker nästan var tredje resa med bil i vår kommun. Ett kraftigt ökat kollektivtrafikutbud behövs för att vända trenden. Vi har som målsättning att fördubbla andelen kollektivtrafikresenärer till år 2020 inte bara andelen kollektivtrafikresor. På så sätt minskar vi klimatutsläppen och använder våra vägar mer effektivt.

Kollektivtrafiken lokalt fungerar dåligt när det gäller linjesträckningar, tidtabeller och passning till förskolor och skolor. Vid planering av nya bostäder och arbetsplatser ska kollektivtrafik planeras in parallellt så att utbyggd kollektivtrafik finns vid inflyttning. Vi vill se över möjligheterna att ha fler tvärgående linjer inom kommunen. En förlängning av buss 426 Aspvik-Hålludden och en förlängning av buss 467 från Hemmesta till Brunn är intressanta lösningar att titta vidare på. Vi behöver göra det lättare för människor att

resa kollektivt inom kommunen och till Nacka, inte bara från kommunen in till Stockholm. Vi vill också undersöka möjligheterna att utveckla anropsstyrd trafik till kommunens ytterområden på kvällar och helger. Detta särskilt för att göra det möjligt för unga att ta sig hem på kvällar och helger.

Eftersom Värmdö är en geografiskt utspridd kommun är det viktigt att tänka på hur kollektivstråken planeras så att resenärerna erbjuds ett tidsmässigt konkurrenskraftigt alternativ till bilen. Vi tror att bussen under lång tid framöver kommer att vara det kollektivtrafikslag som passar bäst för att snabbt ta Värmdös befolkning dit de ska. För att kunna anpassa och utveckla kollektivtrafiken så att målet om en fördubblad andel kollektivtrafikresenärer nås, vill vi förstärka kompetensen vad gäller kommunens strategiska lokala trafikplanering.

Miljöpartiet vill återinföra enhetstaxan för hela länet. Nytt är att Miljöpartiet vill att samma taxa ska gälla på Waxholmsbåtarna. Vi vill också ha flera nya busslinjer och expressbusslinjer i väntan på spårburen trafik. En sträckning som ger tidsvinst för många är Gustavsberg – Centralen – Norrtälje. Lokalt vill vi ha stomlinjer, där Ingarö – Stavsnäs kan vara en sträcka, Norra Värmdö – Gustavsberg – Nacka en annan och vi föreslår dessutom en linje Gustavsberg – Stockholm syd.

Vatten ska inte ses som en barriär, vattenvägarna ska återupprättas. Miljöpartiet vill starta flera linjer för båtpendling för dig som värmdöbo: Ålstäket – Nybrokajen eller Slussen, Gustavsberg – Hålludden – Saltsjöbaden.

Vi vill också underlätta cykelpendling genom att tillåta att cykeln kan tas med i kollektivtrafiken där det är möjligt och införa låncykelsystem i flera delar av länet.

SPÅRBILAR

Spårbilar är automatstyrda fordon som körs på en bana några meter upp i luften, utan tidtabeller och utan mellanliggande stopp. Banorna är billigare att bygga än annan spårtrafik och de kan med fördel förläggas i samma utrymme som befintliga vägnät. Trafiken är dessutom billigare i drift än all befintlig kollektivtrafik eftersom de är förarlösa. Det gör spårbilssystemet till ett nytt kollektivtrafiksystem som är samhällsekonomiskt lönsamt. Miljöpartiet i Värmdö stödjer utvecklingen av nya spårbilssystem.

Investeringar i ett helt nytt system bör i första hand bekostas av stat och landsting (SL), men eftersom bostäders och arbetsplatsers attraktionskraft kommer att öka med spårbilar ända fram bör också exploatörer bidra med investeringsmedel. Vi tror särskilt på spårbilsnät vars funktion främst är att ersätta personbilen för de korta transportererna från hemmet till handel, fritidsaktiviteter och annan kollektivtrafik i täta bostadsområden.

BILPOOLER OCH SAMÅKNING

Under mandatperioden 2010–2014 har Miljöpartiet drivit igenom att en kommunal bilpool har inrättats. Vi vill vidareutveckla den i takt med efterfrågan. Vi vill också uppmuntra till införande av bilpool i nya bebyggelseområden. Samåkning ska uppmuntras och kommunen ska bidra med IT-system för samåkning om önskemål finns.

Vidareutveckling av laddinfrastruktur för elfordon är viktigt och där bör kommunen ta på sig en samordningsroll tillsammans med elleverantörer och näringsliv.

CYKLING

Cykeln blir ett alltmer vanligt transportmedel igen, på samma sätt som det var för många år sedan. Det är bra, men vi behöver snabba på utbyggnaden av cykelvägar och göra det möjligt att ta med cykeln i kollektivtrafiken. I takt med att allt fler i dag väljer att cykelpendla till jobbet under den varma årstiden ökar också antalet cykelolyckor. Det är viktigt att våra gång- och cykelvägar är trafiksäkra. Cykelvägarna ska göras smarta och tillräckligt breda så att de är säkra för att fler ska ta cykeln till jobb, skola och fritidsaktiviteter. Vid infartsparkeringar, strategiska busshållplatser, skolor och centrumanläggningar ska det finnas läsbara cykelparkeringar under tak. Vi vill även undersöka om det finns behov av särskilda laddstolpar för elcykel.

MATEN

Maten är livsviktig, utan mat inget liv. För att få och upprätthålla en god hälsa är det viktigt att maten är näringsrik, god och vällagad samt serveras under trivsamma, lustfyllda och inspirerande former. Miljöpartiet de gröna vill därför att maten inom skola och omsorg så långt möjligt ska vara ekologisk, närproducerad och lokalt tillagad utan ohälsosamma tillsatser. Genom att öka andelen ekologisk mat bidrar vi till att minska jordbrukets klimatpåverkan och genom att minska andelen kött bidrar vi till minskade klimatutsläpp och till att maten räcker till flera.

Vi vill också att Värmdö utnyttjar de nya möjligheterna att upphandla med större krav på kvalitet, miljöhänsyn och sociala krav i sina upphandlingar av såväl mat som andra produkter och tjänster.

Värmdö kommun är med i SEKO (Sveriges EkoKommuner) och ska genom aktiv handling leva i samklang med hållbar utveckling. Miljöpartiet vill dels utropa Värmdö som GMO-fri kommun (fri från genmodifierade grödor) dels etablera Värmdö som en Fairtrade City. Fairtrade City är en diplomering av kommuner som engagerar sig för etisk konsumtion. Fairtrade City leds av en styrgrupp vars främsta uppgift är att sprida information om etisk konsumtion till kommunens invånare. Fairtrade City innebär att kommunen lever upp till kriterier som rör etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete samt ett utbud av etiskt märkta produkter i butik och på arbetsplatser.

För att orka med sina dagar behöver våra barn mat. I unga år grundläggs barnens inställning och deras förhållande till maten för resten av livet. De äter lunch och mellanmål i skolan och en del får också frukost inom barnomsorgen. Många äldre lider i dag av undernäring och brist på aptit. Genom att servera god mat som är tillagad på plats, kan aptit och matlust vakna till liv.

Miljöpartiet de gröna vill också skapa mötesplatser där flera generationer möts och äter tillsammans. På så sätt sparar vi lokalkostnader samtidigt som vi ger förutsättningar för unga och gamla att träffas naturligt. Många familjer lever idag skilda från sina släktingar och träffar därför inte sina barnbarn eller mor- och farföräldrar särskilt ofta. Att äta tillsammans är ett sätt att umgås, där matglädjen och respekten för varandra kan öka. Exempel på lyckade gemensamma matsalar finns bland annat i Västerås.

UTBILDNING – SKOLA

Skolan är till för barnen. Barnens lärande börjar i leken. Framtidens utbildning börjar i barnens lek och övergår till strukturerat lärande i olika skolformer som räcker livet ut. Utbildningen utvecklas när barnet växer och blir elev, student och vuxen. Mål vi arbetat efter och kommer försätta att arbeta för, att alla barn/elever ska vara trygga, få arbetsro och

må bra i skolan, elevernas kunskaper ska öka och skolan ska vara miljö- och klimatomässigt hållbar är tre mål som hänger ihop, och som vi avser arbeta vidare efter.

GRÖN SKOLTRÅD

Vi i Miljöpartiet vill att förskolan ska finnas nära hemmen och mindre skolor för eleverna i yngre år ska även de vara nära. När eleverna blir äldre, kan också skolorna bli större, vilket ibland medför längre avstånd till skolan. Skolorna närmast hemmen ska vara så bra att onödiga transporter kan undvikas. De transporter som ändå måste ske till och från skolan ska helst ske med skolskjuts eller trygga gång- och cykeltvägar. Därför vill bygga ut dessa, se Skolskjutsar. Skolan i skärgården utan broar, har speciella förutsättningar, se Skärgårdsskolan. De äldre grundskoleeleverna behöver beredas större plats i skolorna på hemmaplan. Dels för att minska elevernas transporttider, men också för att antalet elever ökar i Nacka och Stockholm. Gymnasiet och vuxenutbildningen ska stärkas på hemmaplan och vi måste fortsätta utveckla yrkeshögskolan och andra eftergymnasiala utbildningar på hemmaplan. Utbildning skapar möjlighet för människor att utvecklas och nå sina mål. Därför är det ett viktigt område att utveckla och stärka inom kommunen.

I dag är Värmdö en av landets mest kostnadseffektiva grundskolekommuner. Hög kvalitet i undervisning för relativt låg ersättning. Omorganisationen har visat sig fungera mycket positivt. Kunskapsresultaten, elevantalet (även andelen som väljer kommunal skola ökar) och behörigheten till gymnasiet ökar. Trots det finns det mycket att utveckla, men den tydliga organisationen skapar förutsättningar för det. Samtidigt kan den politiska organisationen och den centrala förvaltningen förändras. Bort med konkurrensperspektiv och beställarförhållanden, fasta pengnivåer och låga ersättningsnivåer. Fram för en rak och tydlig central, politisk organisation och ökade ersättningsnivåer för fler händer och mer samarbete, ökad likvärdighet genom olika differentierade ersättningar och en skolorganisation som omfattar både fristående och kommunala verksamheter.

Miljöpartiet vill se en Grön tråd i utbildningen. Natur- och utomhuspedagogik i alla stadier, säkrade övergångar mellan skolformer, bättre studievägledning, mer rörelse och elevaktiv undervisning och ökade inslag av kreativ och skapande undervisning. Även bättre balans mellan omsorg och undervisning, där förskoleklass och fritids

måste utvecklas, elevhälsa och arbetet med barn/elever i behov av särskilt stöd stärkas. Långsiktig hållbarhet med färre farliga kemikalier och tydliga riktlinjer för en miljövänlig förskola och skola, dessutom behöver trafiken runt våra skolor ses över.

BARNOMSORG

Barn ska få vara barn. Barn leker spontant utifrån sina egna behov. Olika barn har olika förutsättningar och utvecklar olika förmågor i olika takt. Alla barns utveckling ska stöttas, varför vi måste utveckla det systematiska arbetet med att följa upp och ge barn stöd tidigt, om behov finns. Det centrala stödet för pedagoger och förskolor ska utvecklas för att säkerställa att alla barn får stöd tidigt och ingen faller mellan stolarna. Det ska finnas flera vägar att välja kring barnomsorg, öppen förskola, pedagogisk omsorg, mindre enheter som föräldrakooperativ men även större förskolor för de som önskar det.

Barnens miljö är viktig. Barnen upptäcker sin omvärld, och därför ska barnen ha daglig tillgång till utomhusmiljöer som är stimulerande och utmanande. Barnens lekytor måste rustas och vi vill se fler uteavdelningar. Förskolelokaler måste rustas och vi måste få bort farliga kemikalier i lokaler, möbler, leksaker och i det barnen äter och dricker. Alla förskolor ska stimuleras att bli Grön Flagge-certifierade och på sikt giftfria.

För att öppna sina sinnen för omvärlden, behöver barnen känna trygghet. Det gör de när de blir sedda och bekräftade. Det kräver vuxna som ges tid och möjlighet att uppmärksamma barnen utifrån deras behov, vilket gör att antalet barn per vuxen inte kan vara för stort. Vi måste säkerställa att grupperna inte blir för stora och att professionaliteten hos personalen utvecklas och stärks. Se även *Förskola*.

FÖRSKOLA

Kommunen är tillsynsansvarig för förskolorna i kommunen, och uppföljningsarbetet för förskolorna måste utvecklas för att säkerställa kvaliteten i förskolorna. Tillsynen måste gå från att endast vara kontrollerande till att stimulera utveckling för barnens bästa. Det systematiska kvalitetsarbetet ska stöttas att utvecklas, personaltätheten säkerställas i alla barngrupper, säkerställa lokalerna och barnens miljöers kvalitet och utvecklas dem mot att bli giftfria samt personalens kompetensutveckling ska stötta och andelen behöriga förskolepedagoger ska öka.

När kommunen växer och förändras, ändras behovet av förskolor. Kommunen måste planera förskoleutbudet

bättre och säkerställa barnomsorg i alla kommunalar, även de yttre. Det kan innebära mindre enheter, varför dessa måste stöttas mer än stora enheter. Nyetablering av förskolor bör alltid ske i de bästa kollektivtrafiklägen. Fler utomhusavdelningar är ett utmärkt sätt att förbättra för både barn och lokalanvändning.

Vi vill se över köprinciperna, bland annat genom att utreda om valfrihet går att kombinera med närhetsprincipen vid val av förskola. Även ersättningssystemen måste ses över, systemet med ersättning per dag istället för månad medför ökade administrativa kostnader. 25-timmarsregeln innebär att det är svårare för verksamheterna att planera personalen på ett resurseffektivt sätt. Vi menar att kostnaderna överstiger vinsterna med systemet. Därför vill vi avskaffa 25-timmarsregeln.

Övergången från förskola till skola är mycket viktig för barnens utveckling. Samarbete mellan för- och grundskola måste öka, med barnens bästa i fokus. Hur barnens kunskapsutveckling överförs från förskola till grundskola, måste formaliseras i hela kommunen. Se även *Barnomsorg* och *Förskoleklass*.

FÖRSKOLEKLASS

Miljöpartiet vill att förskoleklass ska behållas som en naturlig brygga mellan förskolans och grundskolans världar. Förskoleklassen ska fortsätta att vara frivillig, men det viktiga lärandet som sker i förskoleklass måste tydliggöras. Barnens tänkande utmanas utifrån skolans inlärningsmönster och om barnens nyfikenhet och intresse ska behållas, måste det ske på ett lekfullt och stimulerande sätt. Utemiljöer och naturpedagogik ska utvecklas. Hur barnens kunskapsutveckling överförs via förskoleklass från förskola till grundskola, måste formaliseras i hela kommunen. Se även *Barnomsorg* och *Grundskola*.

GRUNDSKOLA

Skolan är till för barnen. Grundskolan möter barnen efter Förskoleklass och utvecklar barnens kunskaper och personligheter som lärande individer, elever. Elevernas lärande måste kontinuerligt följas upp både för att stötta alla elever i deras utveckling, men även för att upptäcka elever med behov av särskilt stöd tidigt. Se *Barn/elever i behov av särskilt stöd*. Det bör inte göras genom betyg i allt tidigare ålder, utan genom att ge eleverna en balanserad bild av vad de gjort bra, och vad de bör utveckla. Vi behöver därför stimulera verksamheterna att utveckla arbetet med att öka elevernas förståelse för det

egna lärandet och deras förmåga att bedöma sina egna prestationer. Det gör vi genom att kompetensutveckla personalen och samarbeta med skolrelaterad forskning. Se även *Skolorganisation* och *Elevhälsa*.

Vi vill även tydligare följa upp skolornas arbete med systematisk kvalitetsutveckling och stimulera den att utvecklas. Det är viktigt att uppföljningen av resultat och kvalitet visar vilken utveckling såväl elev som skola har åstadkommit, snarare än att ge kvitton på prestationsnivå. Kommunens möjlighet till insyn i alla grundskolor, oavsett huvudman, måste användas för att följa upp och stimulera utveckling i alla skolor, inte bara de kommunala. Alla grundskolor i kommunen ska ingå i nätverk där goda förebilder lyfts och utnyttjas och där samverkan för alla elevers bästa utvecklas.

Vi behöver stärka alla grundskolor i kommunen för att ge eleverna bra skolor nära hemmen och därmed minska elever och föräldrars resande. Inga elever ska behöva lägga stor tid på långa, dagliga transporter för att uppleva att de får en skola som passar deras behov. Därför ska skollokaler i Gustavsberg renoveras och ersättningsnivåer i skolpeng ligga i nivå med Nacka och Stockholms kommun. Se även *Skolskjutsar*.

Dagens elever och ungdomar behöver stimuleras till mer rörelse. Skolornas utemiljöer måste därför ses över och rustas för att öka mer spontan lek och rörelse. Undervisning i vår fantastiska skärgårdsnatur måste snarare bli en regel än ett undantag. Därför behöver skolornas NO-undervisning stimuleras med naturpedagogik och en utbyggd naturskola. Även hållbarhets- och miljöundervisningen behöver förstärkas och fler skolor bli Grön Flagg-certifierade. Se även *Skolhälsa och miljö*.

Dagens föräldrar ställer högre krav på skolverksamhet än tidigare generationer. Samarbetet mellan skolpersonal, föräldrar och beslutsfattare måste förstärkas. Därför vill Miljöpartiet undersöka möjligheterna att starta personal- och föräldrastyrda kommunala friskolor. Vi vill även stärka föräldrarådets och föräldraföreningarnas funktion, och ha regelbunden kontakt med syfte att skapa större förståelse för olika förutsättningar och beslut.

Samarbetet mellan eleven, hemmet och skolan måste stärkas. Där har både Elevhälsan och skolbarnomsorg/fritidshemmen en viktig roll. Både för att öka dialogen kring elevens bästa, men även för att stötta med läxhjälp, ge meningsfulla aktiviteter men även stärka lärandet på ett annat sätt än skolans undervisning. Läxhjälp ska införas i någon form vid alla skolor. Se vidare *Elevhälsa* och *Fritidshem – Skolbarnomsorg*.

BARN/ELEVER I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Barn med behov av särskilt stöd måste fångas upp tidigt. Elevhälsan behöver därför förstärkas så att skolor, arbetslag och enskilda pedagoger får stöd i sitt arbete att tidigt upptäcka elevers särskilda behov. Skolornas systematiska kvalitetsarbete måste utvecklas så att rutiner för att fånga upp signaler om detta och omsätta dessa i konkreta åtgärder, finns. Ersättningsystemet måste konstrueras utifrån ett helhetsperspektiv kring eleven så att insatta åtgärder ger önskad effekt. Det sker genom dialog kring elevens behov och målbild för elevens utveckling, snarare än genom skriftlig dokumentation av elevens begränsningar. På gymnasienivå måste stödet till elever med behov av särskilt stöd stärkas. Se även *Elevhälsa* och *Skolhälsa och miljö*.

FRITIDSHEM – SKOLBARNOMSORG

Fritidshemmen har en viktig funktion som brygga mellan skolan och hemmen. Men även när det gäller elevernas sociala inlärning och att ge dem stimulans att aktivitera sig. Personaltätheten måste därför öka i dessa verksamheter och ersättningsnivån höjas, men även uppföljningen av verksamheten måste utvecklas. Miljöpartiet vill även att samarbetet mellan föreningslivet och skolorna ska öka, så att det skapas möjligheter för elever att delta i såväl organiserad läsläsning som i idrottsaktiviteter.

ELEVHÄLSA

Alla elever ska ges möjligheter att utvecklas, oavsett förutsättningar. Elevhälsan finns för att säkerställa detta. Fullmäktiges ansvar att alla elever ska ges utrymme att utvecklas så långt som möjligt får inte begränsas av organisationsformer eller av vem som ansvarar för driften av olika verksamheter. Samarbete och samverkan kring barnens bästa är utgångspunkten. Finansiering och tilldelning av resurser inom elevhälsan måste organiseras på ett sätt som möjliggör flexibilitet samtidigt som speciella kompetenser säkerställs.

Att många barn mår dåligt i vårt samhälle är tydligt. Orsakerna till detta är mångfasetterade och kan handla om svårigheter i familjeförhållanden. Men kan även ha sitt ursprung i skolan och hur barnen fungerar med varandra. Utfrysning, mobbning och inlärningsvårigheter som leder till beteendeproblem är några exempel. Barn med svårigheter behöver ibland stöd av BUP och socialtjänst – andra kan få hjälp inom skolans ram. Oavsett måste arbetet fungera oavsett skola och barnets

behov. Därför måste vi stärka organisationen kring dessa områden och vill bygga elevvården med psykologer och kuratorer som ska finnas på plats i skolan. För att kunna hjälpa och stötta den ordinarie skolpersonalen att tillsammans med föräldrar hitta lämpliga åtgärder.

SKOLORGANISATION

I dag finns 14 grundskolor i kommunen, sju mindre och sju större skolor. Tre av de mindre har fristående huvudmän och en av de större. En av de mindre skolorna har även särskola kopplat i verksamheten. Miljöpartiet vill att små enheter stärks och nuvarande skolor stötts att utveckla sin verksamhet. För att göra det, behöver den socioekonomiska fördelning av skolpeng förstärkas och utvecklas samt ett stöd för mindre enheter införas.

Vi i Miljöpartiet vill att förskola ska finnas nära hemmen och mindre skolor för eleverna i yngre år ska även de vara nära. När eleverna blir äldre, kan också skolorna bli större, vilket ibland medför längre avstånd till skolan. Skolorna närmast hemmen ska vara så bra att onödiga transporter kan undvikas. De transporter som ändå måste ske till och från skolan ska helst ske med skolskjuts eller trygga gång och cykelvägar. Därför vill vi bygga ut dessa, se Skolskjutsar. Skolan i skärgården utan broar, har speciella förutsättningar, se Skärgårdsskolan. De äldre grundskoleeleverna behöver beredas större plats i skolorna på hemmaplan. Dels för att minska elevernas transporttider, men även för att antalet elever ökar i Nacka och Stockholm. Gymnasiet och vuxenutbildning ska stärkas på hemmaplan och vi måste fortsätta utveckla yrkeshögskola och andra eftergymnasiala utbildningar även på hemmaplan. Utbildning skapar möjlighet för människor att utvecklas och nå sina mål, varför det är ett viktigt område att utveckla och stärka inom kommunen.

Dagens konkurrenssyn i form av beställar-utförarorganisation måste brytas. Skolan är till för barnen, inte för företag eller vad som är bästa kommunalekonomiska organisationsform. Fullmäktiges ansvar för alla elever måste återspeglas i ett sammanhållet ansvar för frågorna i såväl politiska nämnder som förvaltning. Samtidigt som makten över dagliga beslut behöver delegeras för att fattas på den nivå som ger mest effekt, måste uppföljning av effekter och resultat ske inom alla verksamheter, oavsett huvudman. Genomförandet är spritt och delat, men uppföljning och tilldelning av medel och resurser är gemensamt eftersom målsättningen är gemensam. Vi i Miljöpartiet vill utöver att vi skapar en gemensam politisk och förvaltningsorganisation att skolorna aktivt ska arbeta mer med föräldrainflytande i olika former. Se *Grundskola*.

Många viktiga framtidsfrågor ligger utanför Värmdö kommuns enskilda ansvar. Därför är det viktigt att Värmdö aktivt driver på utvecklingen inom flera områden i de samarbetsorganisationer som finns. SKL, KSL, Värmsam, Hamnen m.fl. De viktigaste utbildningsrelaterade frågorna är säker tillgång till personal med relevant utbildning, så som förskole- och specialpedagoger, matematik/no- och yrkesutbildningslärare samt personal med kompetens som kan beakta både medicinska och psykosociala svårigheter hos elever. Även att trygga att ersättningsystem i kommunövergripande samarbeten, som gymnasie- och vuxenutbildningsregionerna, skapar incitament för kvalitetsutveckling och bättre undervisning. Se vidare *Gymnasieskolan* och *Vuxenutbildningen*.

SÄRSKOLA

Barn med ännu större behov måste erbjudas utbildning så långt det är möjligt inom kommunen. Verksamheten för elever i särskola och gymnasiesärskola gör i dag ett mycket bra arbete och vi behöver fortsätta utveckla inkluderingen av dessa barn i skola och samhälle. Arbetsätt och pedagogisk speciallistkunskap ska ses som den resurs det är, och komma fler elever till del.

GYMNASIESKOLA

Gymnasieskolan är en naturlig fortsättning i elevernas lärande efter grundskolan. Genom egna val kan eleverna nu välja väg i livet. Miljöpartiet vill att det ska finnas ett stort utbud av bra utbildningar i kommunen och dess närhet. Därför vill vi stötta Värmdö kommuns gymnasium på hemmaplan, Gustavsbergs gymnasium, G2, att utvecklas. Både genom styrning av programutbud, men även utvecklingsstöd. Även samarbetet med de fristående gymnasieskolor som finns i kommunen måste stärkas.

2014 råder ett stort överskott på utbildningsplatser inom gymnasiregionen i Stockholms län. Miljöpartiet vill stärka det regionala arbetet med uppföljning, utvärdering och kvalitetsutveckling. Det gör vi genom mer samarbete och bättre uppföljning av hur skolan fungerar utifrån elevernas perspektiv. Eleverna behöver ges mer och bättre studievägledning, och det ansvaret kan inte läggas på den enskilda skolan. Här måste kommunen stärka uppföljningen av unga utanför skolan, men även studievägledningen måste stärkas.

Miljöpartiet är positiva till att det införs ett strukturell bidrag till elever med låga meritvärden från grundskolan. Socioekonomisk viktning till gagn för "svagpresterande" elever är en viktig reform, som bör ges större utrymme

än förslaget för 2015. Även en mer solidarisk finansiering inom länet måste utvecklas.

VUXENUTBILDNING – ÖVRIG EFTER-GYMNASIAL UTBILDNING

Varje människa ska ha möjlighet att läsa och utvecklas hela sitt liv, livslångt lärande utvecklar och stärker individen. Det innebär att kunna läsa in ämnen eller förbättra sina betyg. Arbetsmarknaden förändras och därmed även kraven på annan och högre kompetens som kräver högskolestudier. Vuxenutbildningen har en viktig roll för att arbetslivsdörren aldrig ska vara stängd för ungdomar. Om studierna inte fungerat under en period i livet ska nya chanser erbjudas både våra unga eller de vuxna som vill lära om eller komplettera tidigare studier.

Vuxenutbildningen har under ett par år bedrivits inom ett kommunövergripande arbete, med avsikt att skapa en vuxenutbildningsregion. Det har inte lyckats och är numera under avveckling. Vi kommer istället arbeta med att förstärka den kommunala utbildare som finns på hemmaplan i Värmdö, CAS. Även om vi aktivt ska delta att utveckla interkommunala samarbeten.

Arbete med vuxenutbildning, lärlings- och andra arbetsmarknadsutbildningar samt SFI och Yrkehögskoleutbildningar, är några exempel på verksamheter som CAS bedriver och som vi aktivt stödjer utvecklingen av. Dessutom önskar vi att representanter från CAS samarbetar med andra vuxenutbildare i regionen, både kommunala och fristående, för att ge våra kommuninvånare bra och viktiga utbildningar även fortsättningsvis. Till en ersättning som garanterar hög kvalitet i utbildningarna.

KULTURSKOLA

I ett förändrat samhälle behöver eleverna vara kreativa, kunna skapa sina egna vägar och lösningar på problem och framförallt kommunicera med andra människor. Därför vill Miljöpartiet de gröna satsa mer på de praktiska och estetiska ämnena. Här spelar olika kulturskolor en stor roll. Likt tidigare de kommunala musikskolorna har skapat en för ett litet land unikt produktiv musikbransch, kan satsningar på kommunala kulturskolor komma att betyda stora framgångar för den upp växande generationen.

I Värmdö kommun har vi under lång tid haft en väldigt uppskattad Kulturskola. Under den senaste mandatperioden har Miljöpartiet drivit på utveckling och

breddning av utbud. Nu erbjuds bland annat keramiskt hantverk. Vi vill fortsätta utveckla Kulturskolan

Kultur i olika former bidrar till hälsa, vilket är bevisat. Dessutom lär sig barn bättre genom en kombination av fysisk aktivitet och teori. Vi vill fortsatt utöka idet aks om begränsar Kultruskolans omfattning och utveckla ersättningssystemet så att exempelvis rockgrupper kan få skäligen ersättning. Vi vill även sänka avgifterna.

SKOLSKJUTSAR – TRAFIK TILL, FRÅN OCH VID VERKSAMHET

Närhet till förskola, skola och utbildningsplatser är viktigt av flera skäl. För bra närmiljö, såväl som minskad klimatpåverkan, behöver transporter till och från våra verksamheter minska. God kvalitet i alla våra verksamheter är en förutsättning för val av den närmaste verksamheten, varför planering av utbud är ett viktigt utvecklingsområde.

Barnens väg till förskola och skola har blivit alltmer riskfylld på grund av ökad trafik med bilar och bussar runt våra skolor. Situationen vid våra skolor kan vara farlig och leda till olyckor. Miljöpartiet vill skapa säkra och trygga cykel- och gångvägar så att det blir möjligt för barnen att kunna cykla, gå eller skejta till skolan utan oro för olyckor. Vi vill att utbyggnaden av cykel- och gångvägar i anslutning till våra skolor prioriteras och att det ska finnas gång- och cykelsträckor till skolor, idrottsplatser, kulturcentrum och inom och mellan bostadsområdena i kommunen. På sikt vill vi bygga cykelvägar som hänger ihop över hela kommunen.

Tyvärr har inte alla barnen möjlighet att gå eller cykla eftersom man bor för långt ifrån skolan. Ofta kommer de till skolan med bil eller skolbuss. Vi vill att föräldrar prioriterar skolbuss eller SL- bussar för sina barn istället för att färdas med egna bilar. Vi vill minska biltrafiken rejält runt skolorna! Köer bildas kring avlämningsplatser där man ofta behöver vända och backa för att åter komma ut på huvudleden. Om vi låter barnen åka skolbuss istället minskar vi både olycksrisken och stressade föräldrar. Miljöpartiet föreslår att öka möjligheten till SL- kort för skoleleverna. Miljöpartiet föreslår att man snabbt utreder frågan kring hur elever, kanske tillsammans med sina föräldrar, på ett mer effektivt sätt kan använda SL- bussarna som färdmedel till skolan.

Miljöpartiet vill göra skolornas avlämningsplatser säkrare genom att placera dem på ett säkert sätt för på- och avstigning, införa gemensam uppsamling för trygga pro-

menader därifrån fram till skolans entré. På plats vill vi sänka hastigheten och skapa säkrare avlämningsplatser.

Miljöpartiet vill införa ”vandrande skolskjutsar” för att få tryggare promenader till skolan. Vi vill öka samarbetet mellan föräldrar-personal-elever och höja trafiksäkerhetsmedvetandet! Genom olika aktiviteter, tävlingar och medverkan från bland annat trafikpolisen kan vi öka kunskapen hos alla berörda och därmed ge en tryggare trafikmiljö runt skolorna.

STUDIEVÄGLEDNING

I en värld med allt mer information och allt fler val, behöver vi stärka det professionella rådgivandet för de val eleverna gör på sin bildningsresa. Samarbeten mellan studievägledare i grundskolorna och gymnasieskolorna i Värmdö måste öka, och gymnasieskolor i Nacka bjudas in i det arbetet. Miljöpartiet vill flytta delar av ansvaret för studievägledning från gymnasieskolorna till en central uppföljning.

SKOLMAT

Maten vi dagligen äter är en glädje i livet och måste vara sund, hälsosam och orsaka minsta möjliga negativa klimatpåverkan. Vi i Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill på sikt att all mat som serveras i våra verksamheter ska vara ekologiskt odlad, fri från gmo och producerad så nära oss som är miljömässigt försvarbart. Under kommande mandatperiod vill vi att kommunen i sina verksamheter ska arbeta för att minst hälften av all serverad mat ska vara ekologiskt odlad och varannan av alla våra serverade måltider ska vara helt vegetariska. Om möjligt ska uppköpsystemen anpassas så att närodlat premieras. Kostnaden för maten behöver inte öka då ökad andel vegetarisk mat är billigare än kött.

I förskolan ska all frukt vara ekologiskt odlad. Se även *Mat*.

SKOLHÄLSA OCH MILJÖ

Skolhälsan är idag av god kvalitet i våra verksamheter, men tillgången till daglig skolhälsovård måste följas upp och säkerställas. Daglig tillgång till skolsköterskor och kuratorer måste garanteras alla elever. Skolmiljön måste säkerställas så att farliga och skadliga kemikalier minimeras både vad gäller inventarier och byggnader. Skollokaler ska kontinuerligt underhållas så att barnen kan vistas i en god miljö. Utomhusmiljön måste utvecklas för att skapa naturlig rörelse och aktivitet. Närmiljön

ska även användas aktivt i undervisningen och utomhuspedagogik premieras. Se även *Hälsa* och *Miljö*.

SKOLBIBLIOTEK

Barns behov av att utveckla sitt läsande har aldrig varit större. I dag finns allt mer information att ta del av, och behovet av att kunna sovra i informationsmängden får inte överskugga behovet av att sätta sig in i längre och ofta abstrakta texter. I både fallen ser vi ett stort behov av att bibehålla och utveckla skolbiblioteken och den profession som finns i dessa. Väl utvecklade skolbibliotek måste finnas i eller i närheten av varje skola.

SKÄRGÅRDSSKOLA

Skolan fyller utöver en plats för bildning, en stor social funktion i samhället. Därför är det viktigt att värna att dessa finns tillgängliga i alla kommundelar för alla kommuninvånare. Samtidigt driver krav på behörig personal och tillgång på jämnåriga vänner oss att ständigt utvärdera och utveckla våra skolor för att möta elevers och föräldrars önskemål.

Vi i Miljöpartiet den gröna i Värmdö vill utveckla organisationen inom och mellan olika skolor för att stärka kvaliteten i mindre skolor. Informationsteknologi som lärplattformar och sociala medier ska användas för att öka delaktigheten i undervisning och interaktionen mellan elever, oavsett var de bor. Personal måste användas flexibelt, även om resor både för elever och personal måste ske i så liten utsträckning som möjligt. Alla verksamhetslokaler som har fler än fem barn eller tio elever ska finnas kvar.

För att bibehålla en undervisning av hög kvalitet, även i glesbygd, bygger det på samarbete mellan små skollokaler och större enheter. Vi är positiva till skapandet av Värmdö Skärgårdsskola, men behöver följa upp och utvärdera verksamheten bättre, då den är så pass utsatt. Verksamheten behöver stötta i sin utveckling genom stöd från central förvaltning och politiken.

ETT MÄNSKLIGARE VÄRMDÖ

Människors lika värde är en grundbult i Miljöpartiets politik. Demokratiutvecklingen viktig. Vi behöver bli fler som tar del av samhällsarbetet och deltar i de demokratiska rummen. Under mandatperioden har vi stärkt stödet

till ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Vi vill fortsätta att utveckla det förebyggande sociala arbetet i Värmdö, se fler kooperativ som erbjuder riktiga jobb till dem med funktionsnedsättning och bygga fler trygghetsboenden för äldre.

DEMOKRATI

Under mandatperioden har e-förslag införts inom Värmdö kommun. Miljöpartiet vill gärna se att också medborgarförslag införts. En allmänhetens frågestund har satts igång men vi vill pröva fler vägar in för medborgarna att ha en dialog med kommunens folkvalda. Det är alltför ofta samma människor som hör av sig, fler män än kvinnor, fler äldre än yngre och vi vill hitta dialog- och påverkansformer som täcker in samtliga medborgargrupper. Vi välkomnar också folkinitiativ kring viktiga frågor och är glada över det arbete som gjorts av folkinitiativet kring skolans organisation under mandatperioden.

MÅNGFALD

Miljöpartiet de Gröna i Värmdö vill ha ett mångfacetterat samhälle där olika perspektiv får plats med respekt för varandras åsikter och olikheter. Vi tror att hen utvecklas av att få nya infallsvinklar på verkligheten och att dessa nya infallsvinklar är nödvändiga för att modernisera och utveckla Sverige till ett hållbart samhälle. Människor med annan bakgrund är en nödvändig tillgång för att samhället ska utvecklas. Vi stödjer mottagandet av såväl invandrare som flyktingar, framförallt ensamkommande flyktingbarn. Vi stödjer också initiativ som bidrar till möten mellan människor som vanligtvis inte träffas. I ett demokratiskt samhälle finns det plats för samtal som vidgar perspektiven. En ökad mångfald i Värmdö bidrar till nya arbetstillfällen och nya kontaktytor såväl internationellt som nationellt. Vi vill skapa fler kontakter mellan flyktingar och Värmdöbor, till exempel genom flyktingguider.

Vi ser en olycklig samhällsutveckling som å ena sidan går mot att vi reser alltmer utomlands för att möta det exotiska, ofta med stora koldioxidutsläpp som följd, å andra sidan avskärmar oss alltmer på hemmaplan från människor med annan etnisk eller socioekonomisk bakgrund än vi själva. Istället bör vi ta vara på de erfarenheter och perspektiv som andra kulturer bär med sig till oss. Världen är så mycket större än Sverige och för att kunna verka i en globaliserad värld behöver vi den kunskap, de referensramar och det kontaktnät som människor

från andra delar av världen kan bidra med. Miljöpartiet ser alla människors erfarenheter som berikande och kommer att arbeta för att alla invånare i Värmdö ska se det positiva med invandring och människor från andra kulturer.

Den ökade främlingsfientlighet som sedan länge har utvecklats i våra närmaste grannländer och nu också växer i Sverige är något vi tar kraftigt avstånd ifrån. Ingen människa ska diskrimineras på grund av sin religion, etniska bakgrund, sexuella läggning ålder eller funktionshinder. Det är vår skyldighet att visa solidaritet med de som flyr för sina liv, precis som vi hoppas att andra ska visa oss den soldariteten vid behov.

Det är viktigt att det finns information på flera språk på kommunens hemsida och att tolkstöd ges i tillräcklig omfattning vid kontakter med myndigheter.

JÄMSTÄLLDHET OCH HBTQ-FRÅGOR

All verksamhet inom Värmdö kommun ska innebära lika villkor för män och kvinnor, pojkar och flickor. Skattepengarna ska fördelas rättvist mellan könen. Alla kommunens verksamheter ska fungera lika bra för alla oavsett kön, etnicitet, sexuell läggning och ålder.

Det räcker inte med personalpolicy och jämställdhetspolicy. En hbtq-policy ska utarbetas och omfatta alla kommunens verksamheter.

Genusbudgetering ska alltid finnas med i verksamheterna för att se hur stor del av skattemedlen som går till respektive kön. Jämställdhetsintegrering av verksamheterna ska göras för att säkerställa att män och kvinnor får lika behandling och möjligheter. Alla kommunens blanketter ska vara hbtq-neutrala. Föreningar som får kommunalt stöd ska motarbeta diskriminering och hbtq-negativa attityder inom den egna verksamheten. Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill särskilt se över investeringsbudgeterna ur såväl ett genusperspektiv som ett socialt och åldersmässigt perspektiv.

Familjer idag ser ut på många olika sätt; ensamföräldrar, samboföräldrar, bonusbarn från tidigare förhållanden, två pappor eller två mammor. Mångfalden är stor och den traditionella kärnfamiljen har ersatts av den mer moderna stjärnfamiljen. Vi vill därför att alla kommunala blanketter ses över ur såväl genus- som hbtq-perspektiv så att stjärnfamiljer inte diskrimineras.

All personal inom kommunala verksamheter ska genomgå utbildning i hbtq-frågor för att motverka en alltför ensidig heteronormativitet inom verksamheterna som kan bidra till negativa attityder och särbehandling av hbtq-personer. Det ska vara självklart att hbtq-

personer inom kommunen kan vara öppna med sin sexuella läggning om de så vill och att alla medborgare som söker hjälp eller service hos kommunen ska behandlas lika oavsett sexuell läggning.

Förskolan och grundskolan ska bidra till en öppen attityd till hbtq-frågor och aktivt motverka negativa attityder. Skolan ska vara en plats där man har rätt att bli bemött med respekt oavsett sexuell läggning både som förälder och elev. Lärare behöver kompetenshöjning för att kunna motverka heteronormen i skolan och ifrågasätta exempelvis homofoba skällsord. Därför ska personalen erbjudas regelbundna fortbildningar.

Äldreomsorgen ska ta hänsyn till hbtq-personers önskemål och all personal inom äldreomsorgen ska ha hbtq-kompetens.

Jämställdhetspott ska finnas med vid de årliga löneöversynerna för att långsiktigt minska de strukturella skillnaderna mellan mans- och kvinnodominerade yrkesgrupper.

Könsbaserad uppföljning ska ske av samtliga verksamheter som får kommunal finansiering.

FUNKTIONSHINDER

Miljöpartiet värnar de funktionsnedsattas rättigheter och vi bevakar att inga försämringar sker inom LSS-området. Vi vill räkna upp habiliteringsersättningen årligen minst med kostnadsprisindex.

UTSATTA UNGA

Vi vill stärka det förebyggande arbetet för ökad psykisk hälsa och minskat missbruk. Särskilt viktigt är det bland Värmdös unga där vi vill stävja utvecklingen av narkotikamissbruk som sker i dag. För att nå fram i det arbetet krävs ökad samverkan både inom kommunens olika verksamheter och mellan kommun/landsting och polis. Vi följer noga utsatta barns situation och vill ytterligare stärka stödet till socialt eller ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Utvecklingen med ökat våld i nära relationer är oroande och vi värnar tillräckliga resurser för att möta behoven.

LÅNGVARIGT MISSBRUK

Vi ser missbruk som en sjukdom och vill ge missbrukare möjlighet att bli friska och fria från sitt beroende. I de fall missbruket är kroniskt ska samhället stödja missbrukarna till ett så värdigt liv som möjligt precis som vi stöttar andra sjuka. Vi vill behålla och utveckla Älvsby och andra boenden för dessa grupper inom kommunen.

Vi vill inte se ökad hemlöshet och misär på grund av missbruk.

ÄLDRE

I dag har vi många aktiva år framför oss den dag vi lämnar förvärvslivet och går i pension. Aktiva äldre är en resurs i samhället, som vi från politikens sida har ett ansvar att ta vara på och uppmuntra. Av naturliga skäl handlar en stor del av den kommunala äldrepolitiken om omsorgen av de allra äldsta, men vi vänder oss också till de friska äldre bland annat med kommunens olika kulturverksamheter. En trivsamt och aktiv ålderdom är också en av de bästa satsningarna på äldres hälsa.

Vi vill införa äldreombud som bevakar att äldres rättigheter tillgodoses.

Äldre ska ges rätten och möjligheten att bo hemma så länge de önskar och kan. Äldre ska även kunna bo kvar i sina närområden genom att vi bygger senior- och äldreboendestäder i redan befintliga bostadsområden. Miljöpartiet de gröna i Värmdö tror att människor mår bättre om de får leva ungefär som de har gjort tidigare i livet. Vi ser också att vi behöver stärka stödet för anhörigvård på olika sätt. En viktig åtgärd är att erbjuda avlastningslägenhet, så att den som vårdar en anhörig i hemmet har möjlighet att resa bort eller bara helt enkelt få vila ut.

De äldre och deras anhöriga ska ha ökat inflytande inom äldreomsorgen, vilket LOV ger större möjlighet till för den enskilde individen, men det är viktigt att värna helheten så att ingen drabbas negativt på grund av bristande helhetssyn. Äldres önskemål ska i möjligaste mån tillgodoses inom omsorgen och alla ska ha rätt att komma ut varje dag. Vi också vill ge mer resurser så att alla får extra omsorg i livets slutskede, och vi vill försäkra oss om att de bedömningar som ligger till grund för att man beviljas plats på vårdboende är rättssäkra.

Pensionärsorganisationerna ska vara remissinstans när det gäller frågor som rör äldre. Vi anser också att pensionärsorganisationen ska bjudas in till olika samråd med andra aktörer, exempelvis SL om kollektivtrafikfrågor.

Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill satsa på boendeformer som gör det möjligt för äldre att bo tillsammans även om den ena partnern behöver extra stödinsatser i sådan utsträckning att det ej längre går att bo kvar hemma. Vi tror också att olika former av trygghetsboenden är bra, det

kan vara i form av kollektivhus där hen exempelvis delar sällskapsutrymmen och matsal men även boenden där det finns tillgång till personal vid behov. Vi ser att det behövs såväl nya särskilda boenden som fler trygghetsboenden i Värmdö och vi vill se en utveckling av dessa i samtliga kommundelar. Vi vill ha biståndsbedömda trygghetsboenden för att säkra bra boenden för äldre.

Genom att skapa förutsättningar till boenden där hen kan välja att umgås med andra eller att vara själv skapas både trygghet och livskvalitet. De kollektivhus som finns i olika kommuner är attraktiva och kön dit är ofta lång. Detta ska givetvis inte ske på bekostnad av olika stödboenden för personer som inte klarar eget boende, men kollektivhusen kan vara ett bra komplement.

Vi i Miljöpartiet anser att samhället mår bra av att olika åldrar möts och umgås över generationsgränserna. Därför anser vi inte att det ska byggas alltför många 55+boenden. Vi menar också att matsalar och utemiljöer på ett positivt sätt kan delas mellan exempelvis äldreboenden och förskolor och skolor, vilket kan bidra till friskare och gladare äldre samt inkännande och hänsynsfulla barn.

Miljöpartiet i landstinget vill se en förändring av vårdcentraler till hälsocentraler och därigenom skapas förutsättningar till bättre samverkan. På hälsocentralen ökar utbudet av friskvårdsaktiviteter och fler yrkesgrupper ska finnas med kunskap att främja hälsa och förebygga sjukdom. Exempelvis ska läkare, sjuksköterska, psykolog, kurator, psykoterapeut, kiropraktor, naprapat, sjukgymnast, hälsopedagog och arbetsterapeut erbjudas inom ramen för Hälsoval Stockholm.

Samverkan mellan landsting och kommun behöver stärkas för att inte människor ska hamna mellan stolarna. Därför är det viktigt att personalen inom hemtjänst och socialtjänst har rätt kompetens och att uppföljning av verksamheten görs regelbundet. Genom helhetssyn och samverkan vill vi också få bort den både kostsamma och destruktiva övermedicineringen samt minska antalet fallolyckor i hemmet.

SOCIALT BOKSLUT

Kommunens syfte är främst att ta hand om kommuninvånarna i livets olika skeden på ett lämpligt sätt. Naturligtvis ska det ske på ett sätt som är rimligt ur ekonomisk synvinkel, men ekonomin är inte målet utan ett medel.

Därför vill Miljöpartiet de Gröna att kommunen, för att skapa en kontinuerlig uppföljning av arbetet med sociala frågor, jämställdhet, mångfaldsfrågor och frågor som rör de olika diskrimineringsgrunderna, ska inrätta ett socialt bokslut som en del av bokslutsprocessen. Detta kommer att stärka kompetensen inom förvaltningen när det gäller att räkna på vad olika åtgärder ger för påverkan för medborgarna, och inte bara för kommunekonomin.

SAMHÄLLSPLANERING

Den hållbara samhällsplaneringen är viktig. Vår vision är bevarade grönområden och levande lokala centrum där vi går, cyklar och åker kollektivt. Miljöpartiet fortsätter att värna Ekedals friluftsområde och Hemmesta storskog från biltrafik. Vi driver på för ökat skydd av naturen, fler gång- och cykelvägar, spårbilar och bostäder.

Värmdö står inför flera stora nybyggnationer i kommunens centrumområden och sedan lång tid har det pågått permanentning och byggts ut också i kommunens fritidshusområden. Vi tror att permanentningen av fritidshusbebyggelsen kommer att fortsätta också framöver och att viss nybyggnation kommer att ske även i de områden där kommunen går ut med vatten och avlopp. Miljöpartiet vill att den huvudsakliga förtätningen ska ske i kollektivtrafiknära centrumområden för att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Vi är restriktiva till ny bebyggelseutveckling bortom Hemmesta vägskaft innan planeringen av Hemmesta centrum är klar.

Såväl den planmässiga som den ekonomiska utvecklingen av centrala Gustavsberg, Hemmesta och Brunns centrum till hållbara och energieffektiva centrumområden ska redovisas i budget för att säkerställa att planarbetet fortskrider och att det finns medel nog för att genomföra den viktiga utvecklingen av kommunens centrumområden.

Bostadsbristen i hela Stockholm län är skriande. Vi vill inte att ungdomar ska behöva flytta från kommunen på grund av bostadsbrist. Vi vill bygga smarta billiga bostäder som unga har råd med, exempelvis kollektivhus eller andra varianter där varje lägenhet delar vissa gemensamma lokalbehov med andra. Nära samarbete med ungdomar behövs därför när det gäller kommunens bostadsplanering. Viktigt är också att knyta bra kollektivtrafik till all ny bebyggelse så att bilberoendet minskar.

Vid nybyggnation och tillbyggnader är det av största vikt att energianvändningen minskar. Vi vill

att kommunen ska ställa krav på att nybyggnation uppfyller lägst Miljöbyggnads silvers energiprestanda. Cirka en tredjedel av Sveriges energianvändning går åt till våra bostäder. Här finns stora möjligheter till besparingar vid val av fönster, isolering, materialval och uppvärmningssystem. Redan i dag är det möjligt att bygga så kallade passivhus, som inte behöver särskilda uppvärmningssystem. I avtal med markägare som ska exploatera vill vi ställa krav på hållbar bebyggelseutveckling och hållbara transportlösningar.

Vårt mål är att kommunens energianvändning totalt för alla invånare ska minska med 2 procent per år fram till 2030. Vi vill uppmuntra kommunens invånare att själva försöka uppfylla denna målsättning genom att kommunen ska bidra till bättre information vad gäller energibesparingar i hemmet. Vi vill se bebyggelseutvecklingen i linje med de prioriterade områden som finns beskrivna i kommunens översiktsplan, dvs främst i centrala lägen, nära kollektivtrafik och i samband med utbyggnad av vatten och avlopp. Vi värnar de gröna sambanden och vill skapa fler naturnära mötesplatser.

Vi vill se genomförande av de områdesbestämmelser som tagits fram för att skydda kulturellt värdefulla områden. Vi kan se att utvecklingen mot allt fler stora köpcentrum leder till en utarmning av de gamla stadskärnorna och att detta i sin tur leder till ökade behov av bil för att handla nära där man bor. Detta är en ohållbar utveckling som Miljöpartiet vill motverka.

Vi ser också att de resmönster som är vanliga bland barnfamiljer i stor utsträckning kräver tillgång till bil bland annat för att skjutsa barn och unga till olika fritidsaktiviteter. Vi vill motverka detta genom att i första hand lägga anläggningar för kultur-, sport- och fritid i cykel- och kollektivtrafikvänliga lägen.

Cykelvägarna i Värmdö behöver fortsätta att byggas ut i snabb takt. Genom att skapa säkra sammanhängande cykelbanor och låsbara cykelparkeringar under tak vid bland annat skolor, infartsparkeringar och busshållplatser kan cykelpendlingen öka. Laddstolpar för elcyklar kan också spela en positiv roll.

BYGGLOV/STRANDSKYDD

Miljöpartiet vill att bygglovshandlingen ska vara en enkel, snabb och smidig samhällstjänst, samtidigt som vi vill värna såväl natur som sociala och kulturella värden. Lagstiftningen ska självklart följas och inom bygglovsområdet finns både Plan- och Bygglagen (PBL) och Miljöbalken (MB). Dessa två lagar har delvis olika syften

men ska avvägas vid varje ansökan om bygglov. PBL är en tillåtande lag med kriterier för hur bygglov kan ges medan MB är en förbudslag med kriterier för när bygglov inte ska ges och syftet är att skydda miljön och hälsa.

Värmdö kommun består av cirka 10 000 öar och nästan lika många fritidshus. De flesta områden i kommunen saknar detaljplaner som anger hur och på vilket sätt bygglov får ges. Varje år förändras flera hundra fritidshus till att bli permanentboende och kraven på höjd boendestandard blir en följd. Innan kommunalt vatten och avlopp finns tillgängligt i högre utsträckning vill Miljöpartiet tillämpa stor restriktivitet till utbyggnad och standardhöjningar.

Mark som är obebyggd i känsliga områden längs våra stränder och kustnära områden, ska enligt Miljöpartiet förbli obebyggd. Samtidigt vill vi bibehålla en levande skärgård där människor bor året runt. Vi har tidigare kunnat hantera detta hänsynsfullt och i samklang med lagstiftningen vilket det finns flera exempel på, senast genom tillkommande hyresbostäder på Sandhamn.

I våra förändringsområden där permanentboendet blir större än fritidsboendet vill Miljöpartiet skynda på detaljplaneringen. Detta ska ske i nära samarbete med de som bor i området, genom täta dialoger och ett öppet transparent planarbete. Vi strävar efter att bygga ut kommunalt Vatten och avlopp i de förändringsområden där vi genomför detaljplanering.

Vi vill se över plan- och bygglovtaxorna och införa ekonomiska morötter till de som bygger näranollenergi-hus eller plushus. Vi vill också underlätta bygglovshandlingen för de som vill anlägga produktion av hushållsnära förnybar energi.

ODLINGSMARK

Miljöpartiet de gröna värnar Värmdös jordbruksmark och vill i största möjliga mån skydda den från exploatering! Betade ängs- och hagmarker är viktiga inslag i Värmdös landskap för att bevara både den biologiska mångfalden och vår kulturhistoria. I en tid av klimatförändringar då alltmer odlingsmark riskerar att bli obrukbar är det också viktigt att värna om de åkrar som redan finns. I Sverige konsumerar vi idag mat från cirka 1 miljon hektar mer odlingsmark än vad som finns tillgängligt för vår livsmedelsproduktion. Samtidigt menar FAO att den globala matproduktionen behöver öka med 70 procent till år 2050 för att säkerställa den växande världsbefolkningens behov.

Miljöpartiet de gröna vill särskilt satsa på ekologiska och hållbara jordbruk med kretsloppstänk och strävar långsiktigt efter att öka andelen KRAV-märkta jordbruk i kommunen genom hjälp och stöd för att underlätta certifiering av gårdar. Vi vill samtidigt öka andelen närproducerad och ekologisk mat i kommunens förskolor, skolor och äldreboenden och uppmanar till att mat köps in från lokala gårdar och att köttet inte kommer från djur som farit illa och transporterats över halva Europa.

Samtidigt uppmanar vi till att fler Värmdöbor odlar sin egen mat under sommarhalvåret då det leder till minskade klimatutsläpp och samtidigt ökar kunskapen om naturen. Vi vill därför planera för odlingslotter i närheten av nya bostadsområden och underlätta för odling genom att exempelvis ge gratis bygglov till den som vill ha ett växthus på tomten på maximalt 10 m².

GUSTAVSBERG

Arbetet att förtäta Gustavsberg innefattar området från Vattentornsberget via centrum, kyrkparken, genom hamnen och fabriksområdet och bort mot Farstadal. Här ska det finnas bostäder som passar alla, en variation i såväl storlekar och upplåtelseform.

Spännande nydanande arkitektur och design har en lång tradition i Gustavsberg. Den traditionen ska fortsätta i kommande bebyggelse. Variation i form, färg och skala är och kommer att vara våra ledord i det fortsatta planarbetet. Moderna tekniklösningar ska ge bostäder som ger förutsättningar för ett boende som gynnar både den egna ekonomin och miljön. Låg energiförbrukning eventuellt med egen produktion, bra materialval och plats för hushållsnära källsortering är några aspekter som vi bevakar.

Bilpooler, god kollektivtrafik i samspel med trygga gång och cykelvägar är några aspekter som påverkar slutresultatet. Vi vill även undersöka möjligheterna att förlägga ett parkeringsplan i botten under den tillkommande bebyggelsen på nuvarande centumparkering. Vi förespråkar att bilpool erbjuds boende i nya bostadsområden för att minska behovet av parkeringsplatser och öka nyttjandegraden på de bilar som finns i samhället. En genomsnittlig bil används bara en knapp halvtimme per dygn.

Offentliga mötesplatser ska ges företräde framför privatisering. Därför betonar Miljöpartiet att vi inte kommer att tillåta bostäder med uteplatser i gatunivå. Vi eftersträvar tydlig arkitektur och gestaltning som minimerar konflikter mellan boende och människor som vistas i det offentliga rummet i anslutning till bostäder-

na. Genom att bygga socklar på husen, alternativt inrätta verksamhetslokaler, anges tydliga gränsdragningar som fredar såväl boende på bottenplanet som övriga.

Miljöpartiet de gröna föreslår att Stig Lindbergs förslag med Krakeltema ska förverkligas i ett spännande stråk mellan porslinsområdet och Gustavsbergs centrum. Det ska vara lekvänliga skulpturer som lämpligen förläggs så att det blir en promenad med möjlighet till avkoppling för både föräldrar, barn och besökande utifrån.

Strandvik måste fortsätta vara en publik plats, en "Folkets park" där Valborgsmäss och utomhus teater ska vara självklara inslag även i framtiden. Genom att anpassa vägen mellan Gamla Skärgårdsvägen och Bagarvägen till flanörer skapas en sammanhängande stadspark som följs av en lummig strandpromenad ända till Kalsongberget där en badplats skapas så snart det är riskfritt att bada i Farstaviken. Från Kalsongberget ges också möjlighet att fortsätta upp mot Ekedalsspåret och Västra Ekedal där ingen ny bebyggelse skapas utan där ett naturreservat bildas som ansluter till befintliga reservat i Velamsund och Björnkärret. Vi motsätter oss en förbifart genom Västra Ekedal.

Vi vill också skydda Kvarnsjöns omgivning och Knuts hav med ett naturreservat för att värna den svaga gröna korridor som finns kvar från Ösby träsk och över mot Lemshaga och Tjustvik.

Vi ser ett behov av att utveckla trafikplats Charlottendal med en omstigningsplats för busstrafikanter såväl som fler infartsparkeringsplatser samt skapa en trevligare entré till Gustavsberg. Därför vill vi se över möjligheterna att bygga bostäder på parkeringen vid Värmdö marknad med parkeringshus i bottenplanet. Vi vill om möjligt ha kvar ambulanshelikoptern på Värmdö och har ställt oss positiva till att utreda möjligheten att förlägga den på andra sidan krysset i Charlottendal om den inte kan ligga kvar på befintlig plats. Viktigt är att miljökonsekvenser för det känsliga ESKO-området runt Långsjön vid en eventuell etablering och konsekvenser för hästlivet nogga redovisas innan vi tar ställning till att slutligt säga ja till en etablering av ambulanshelikoptern vid Ingarökrysset.

Allt eftersom projektet Framtidens Gustavsberg framskrider blir det än viktigare att befolkningsprognoser och andra planeringsverktyg ger en korrekt bild av framtiden. Vi ser ett behov av att säkerställa tillräckligt med förskole-, grundskole- och gymnasieplatser för den expansion som redan har påbörjats med inflyttningar under 2014 och 2015 och att säkra äldreboenden i centrala Gustavsberg.

HEMESTA

För att Hemmesta centrum ska kunna bli livskraftigt måste planarbetet prioriteras. Det går alldeles för långsamt. Vi vill skapa ett gemytligt småstadscentrum där verksamheter, och bostäder kan höja såväl trivsel som attraktivitet i Hemmesta centrum. Vi ser att centrumet idag är en viktig omstigningsplats för kollektivtrafikresenärer och pendlare, och att det med lite aktivt arbete också kan bli en trivsamt plats i vardagen. Ett intressant grepp skulle kunna vara att inrätta en lekplats i anslutning till affärerna och busshållplatsen.

Trafikplaneringen är en viktig del av arbetet med att utveckla Hemmesta centrum. Mest önskvärt vore om vägen kunde gå i en sväng runt centrum så att vi slipper gångtrafik över vägen i centrum, självklart ska det finnas en bra gång- och cykelpassage under vägen så att trafikljus och övergångsställen kan tas bort. Vi vill gärna se en förstudie över en trefilig reversibel lösning från Ålstäket till Hemmesta vägskal. En trefilslösning gör att utrymmet används resurseffektivt. En sådan trefilslösning måste självklart också innehålla plats för gång och cykeltrafikanter.

Vi säger nej till en förbifart genom Hemmesta storskog!

Storskogen ska skyddas genom att ett kommunalt naturreservat inrättas som ansluts till det nyligen bildade naturvårdsområdet Hemmesta sjöäng.

BRUNN/INGARÖ

Ingarö är en snabbt växande kommun. För att få bostäder för alla, bättre kollektivtrafik, kommunalt VA och ett levande lokalt centrum behöver en förtätning ske även i Brunn. Här planeras seniorbostäder och flerbostadshus. Dock ligger en av länets största grundvatten-täkter just här och det gör att Miljöpartiet de gröna ställer extra tuffa krav på miljöanpassat byggande.

Vi ställer oss positiva till ett särskilt boende i Pilhamn där vi gärna vill se på möjligheterna att kombinera boende för unga och äldre inom samma fastighet och att det går att växla mellan dessa grupper av boende beroende på efterfrågan.

Vi vill att kommunalt VA byggs ut så snabbt som möjligt ner till de områden i Skälsmara, med mera som lider av stor vattenbrist och där latrin från de enskilda avloppen har visat sig stå för en stor del av utsläppen av näringsämnen till Säbyviken/Björnöfjärden. Vi vill att det snarast byggs vidare på en GC-väg från Gustavsberg till Brunn och vidare ner mot Björkvik och att Björkviks brygga utvecklas till en replipunkt för Waxholmstrafiken med tätare turer och bättre koppling till kollektivtrafiken.

DJURÖ/STAVSNÄS

Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill gärna se en förtätning av de centrala delarna av Djurö Centrum. Bostäder och verksamhetslokaler som återskapar en levande lokal bygd i Värmdö. Genom att se över Djurö från bron till Björkås i en fördjupad översiktsplan ser vi till att samtidigt skydda sammanhängande grön- och kustområden så att tillgängligheten för allmänheten säkras.

Vid Stavsns vinterhamn behöver hamnverksamheten utvecklas, samtidigt som vi tror att det kan bli en fin levande småskalig miljö där bostäder kan byggas när kommunalt VA blir utbyggt. En modern gestaltning med hänsyn till skärgårdens specifika karaktär kan bidra till att det lokala näringslivet kan blomstra i högre grad och besöksnäringen utvecklas.

Miljöpartiet vill att utvecklingen av Stavsns vinterhamn ska leda till förbättrade villkor för såväl godstrafik som passagerartrafik och god tillgång till bryggplatser för skärgårdsboende. Det är hamnverksamheten och skärgårdens behov som står i fokus för utvecklingen. Den marina för fritidsbåtar som planeras ska anpassas så att den inte inkräktar på tillgänglighet och villkor för skärgårdstrafiken och de skärgårdsboendes tillgång till bryggplatser och gästbryggor.

Förutsättningarna för ett hållbart båtliv ska stärkas i Stavsns genom att båtbotentvätt och möjlighet att tömma WC-tankar från fritidsbåtar ska finnas i hamnen.

HYRESRÄTTER

Att bo i hyresrätt innebär att man betalar för service som sköts av ett bostadsbolag. Det är den stora skillnaden mot att bo i egen villa eller bostadsrätt, där man själv har ansvar för renovering och skötsel. Många människor vill slippa ansvaret och väljer därför att bo i hyresrätt. En annan väsentlig skillnad är att det inte krävs någon ekonomisk grundinsats för att få bo i en hyresrätt. Människor som saknar fast regelbunden inkomst eller inte har tillräckligt hög månadsinkomst för att få banklån är därför beroende av att det finns hyresbostäder för att få tak över huvudet. Vi ser också att tillgången på hyresrätter utgör en viktig social trygghet för ensamstående föräldrar, och inte minst för de som står i begrepp att bryta upp från ett förhållande men är oroliga för hur de ska lösa boendesituationen.

VÄRMDÖ BOSTÄDER

I Värmdö finns ett kommunalt bostadsbolag Värmdö Bostäder AB som bygger och äger hyresrätter. Miljö-

partiet vill öka antalet hyresrätter inom kommunen. Vi vill också att det byggs äganderättslägenheter och att dessa blandas i samma fastighet som hyresrätter. Detta är mycket vanligt utomlands i exempelvis Nederländerna och Tyskland men än så länge ganska ovanligt i Sverige. Genom att sälja lägenheter får fastigheten en inkomst så att hyresrätterna inte blir för dyra för de med lägre inkomster. Vi vill i första hand bygga dessa bostäder i delar av Gustavsberg.

Vi är också positiva till att det kommer fler hyresvärdar till Värmdö. Vi vill att kommunen behåller sitt allmännyttiga bostadsföretag och att underhåll, energiomställning samt energieffektivisering av beståndet ska fortsätta samtidigt som bolaget ska bygga nya hyresrätter för alla åldrar. Vi ser ett behov av såväl stora som små lägenheter, trygghetsboenden och andra sociala boenden.

VATTEN OCH MILJÖ

Rent vatten är livsviktigt! Östersjön är ett innanhav som mår dåligt. En snabb utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp samt hållbara enskilda lösningar i skärgården är det bästa sättet att minska utsläppen och skydda vårt grundvatten. Att rena Farstaviken från de miljöskulder som ligger där står högt på Miljöpartiets lista över prioriterade miljöåtgärder. Ett utvecklat skydd av naturen med fler naturreservat och tydlig hänsyn till grönstrukturen är andra viktiga steg för en bra miljö. För att klara detta vill vi skapa en grön investeringsfond för att skydda natur, rena mark och vatten och ställa om energianvändningen.

NATURSKYDD

Grönstrukturerna i anslutning till våra växande tätorter måste värderas högre. En samstämmig forskning visar att det bör vara högst 500 meter, motsvarande 5–10 minuters promenad, till ett grönområde för att det ska användas i vardagen. Dessutom visar all forskning också att barns motoriska utveckling underlättas och förbättras av lek i skog och mark som är kuperad.

Grönstrukturen kring Gustavsberg ingår som en del av Storstockholms gröna kilar, Nacka-Värmdökilen. Den grönstrukturplan för Gustavsberg som beslutats om ska genomföras, såväl som den Naturreservatsplan som be-

slutats av Samhällsplaneringsnämnden. Där finns bland annat reservat med för Knuts hav/Kvarnsjön/Holm-viksskolgen, Eriksbergsskogen Djurö, Tjustviksområdet på Farstalandet, en del av Hemmesta storskog, Långsunda, Paradiset/Sången, Östra Ekedal samt de marina reservaten Grönskär Horsten-Mälkobbarna, Björkskärs skärgård och Lilla Nassa.

Över väg 222 kan flera ekodukter byggas för att kompensera det avbräck i Ingarökilen som gjordes då vägen byggdes. Ekodukter är "gröna" vägöverbyggnader som underlättar spridning av djur och växter, men de fungerar även som bullerskydd. Vi vill se över denna möjlighet i samband med utvecklingen av trafikplats Ingarökorset.

VATTEN OCH AVLOPP

Dricksvatten av god kvalitet är en bristvara i stora delar av Värmdö kommun. Därför arbetar Miljöpartiet kraftfullt för att kommunalt VA ska byggas ut till stora områden av kommunen. Trots detta kommer det att finnas områden inom kommunen som inte nås av kommunalt vatten och avlopp. För dessa områden är det extra viktigt att hållbara robusta lösningar för vatten och avlopp skapas. Vi vill att Värmdö ska bli bäst i klassen på att informera och hjälpa dig som bor i kommunen att skapa ett hållbart VA-system. Vi vill också vara tydliga med att de områden som inte kommer att nås av kommunalt VA är de områden som vi är mest restriktiva med vad gäller utbyggnad och nybyggnation men också när det handlar om kommunal service. Nya rön i samband med Baltic Seas projekt i Björnöfjärden/Säbyviken visar att läckaget av näringsämnen från enskilda avlopp är större än man tidigare trott. Det blir därför ännu viktigare att kunna frakta bort latrin från de områden i kommunen med tunna jordlager som ligger i anslutning till vatten. Vi vill att samtliga enskilda avlopp ska vara inventerade och åtgärdade till 2020 och att kommunen ska erbjuda rådgivning kring hur de enskilda lösningarna ska utformas.

Vi vill också värna vårt havsvatten genom att noga följa utvecklingen av vattenkvaliteten i våra grunda vikar och till havs. Målsättningen är att allt vatten i Värmdö ska vara av god kvalitet senast 2021 i enlighet med EU:s vattendirektiv.

Vi värnar också de lokala vattentäkterna inom kommunen på Ingarö, Stavnäs och Sandhamn. Det är oerhört viktigt att de bibehåller sitt goda vatten. Ytterligare en vattenfråga som kräver en snar lösning är frågan om Mälarens reglering för att säkra dricksvattnet till de cirka 3 miljoner människor som får sitt dricksvatten från Mälaren.

HAVSVIKAR/ÖSTERSJÖN

Vi vill också värna Östersjön genom att noga följa utvecklingen av vattenkvaliteten i våra grunda vikar och till havs. Miljögifter, syrebrist på bottenarna och övergödning har lett till att reproduktionen av fisk hämmats och det kustnära fisket har blivit nästan omöjligt att försörja sig på. Algblomningen är ett tydligt symptom som skapar olust och innebär hälsorisker så att det inte går att bada. Vi vet också att vi med gemensamma ansträngningar kan vända utvecklingen. Vi känner alla till hotbilden för Havsörnarna som uppdagades på 60-talet, de hotades av förgiftning. DDT och PCB höll på att slå ut en hel art, men genom förbud och medvetna insatser lyckades Havsörnen räddas.

Ökad kunskap och uppmärksamhet är viktig för att fler ska vilja värna ett levande innanhav. Miljöpartiet tror att nya marina nationalparker i Östersjön skulle kunna lyfta dessa frågeställningar än mer. Ett område som diskuteras är Bulleröarkipelagen, ett annat är Horsten där tidigare planer på en "vattenmotorväg" hotat spränga sönder viktiga och känsliga marina reproduktionsområden där även flera hotade vattenväxter identifierats vid gjorda inventeringar.

EN GIFTFRI VARDAG

Miljöpartiet de gröna arbetar för en giftfri vardag. Varje dag kommer vi i kontakt med allt fler varor som innehåller kemikalier. Användning av alla tusentals kemiska ämnen har gett negativa effekter på såväl vår hälsa som på miljön. Barn är särskilt utsatta och Miljöpartiet arbetar för att Värmdö ska vara en kommun där våra barn inte exponeras för giftiga kemikalier.

Vi vill arbeta för att förorenade markområden där barn vistas saneras, att förskolor ska vara miljödiplomerade och giftfria och att kemiska risker beaktas när förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar byggs eller renoveras.

Miljöpartiet de gröna vill därför att kommunen tar fram riktlinjer för miljökrav på inredning, inventarier och material. Värmdö Kommun upphandlar mycket varor och tjänster och ska alltid ställa tuffa krav för att få bort miljö- och hälsofarliga kemikalier.

Vi vill också att Värmdö Kommun fortsätter att satsa på tydlig information om kemikalier till kommuninvånarna.

ÅTERBRUK OCH ÅTERVINNING

Miljöpartiet vill verka för kretsloppssamhället. Vi vill se en kretsloppspark i anslutning till den nya återvinningscentralen på Ekobacken där återbruk av material sker istället för att de slängs eller bränns.

Vi har som målsättning att minst 50 procent av kommunens fastboende hushåll ska samlas i sitt matavfall till 2018 och vill att handel och verksamheter ska införlivas i matavfallssystemet och att 70 procent av dessa ska lämna sitt matavfall till biogasrötning 2018.

Vi vill utöka satsningarna på att ge hushållen när-service vad gäller avfallshanteringen och vill att kommunen i nästa upphandling av renhållningsentreprenör beslutar om hushållsnära källsortering av nio fraktioner i de delar av kommunen där detta är möjligt. Det innebär att du kan sortera och kasta ditt metallavfall, dina tidningar, kartonger, plastavfall, glas med mera i en soptunna direkt utanför dörren.

Vi vill också utöka grovsopförjan med en tur i skärgården så att det körs tre turer per år och införa en båtskrothämtning per år.

Vi ser med oro på att mängden avfall ökar för varje år och vill verka för att den minskar per person.

KULTUR/FRITID

Kulturen och friluftslivet är en viktig del av det hållbara samhället. Vi har sett över föreningsstöden så att pojkar och flickor ska få lika goda möjligheter till en aktiv fritid. Vi har infört ateljéstöd och arbetsstipendium för kulturarbetare. Nu vill vi utveckla mötesplatser över generationerna och främst stimulera de idrotter som har naturen som sin arena.

PORSLINSKULTUREN OCH DET KONSTNÄRLIGA FÖRETAGANDET

Porslinstillverkningen är en av grundbultarna i Värmdö kommuns historia. Porslinsmuseet innehåller ett kulturarv som är såväl nationellt som lokalt viktigt. De många världskända designers och konstnärer som varit knutna till AB Gustavsberg bidrar till en turism, som kommunen genom innovativ verksamhet i den nya Kulturfabriken kan öka.

I dagsläget är flera av Sveriges främsta konsthantverkare verksamma i Gustavsbergs hamnområde och

Gustavsbergs Konsthall är en av få svenska konsthallar som inriktat sig på nationellt och internationellt samtida konsthantverk. Vi vill bevara konsthallen. Den planerade Kulturfabriken i Hamnen innebär att Värmdö kommun skapar ett spännande kluster för konst och konsthantverk som kan generera nya hållbara arbeten och skapa en kulturens mötesplats för alla åldrar i Gustavsbergs Hamn genom att placera såväl bibliotek som scenskola, kulturföreningar och ungdomshus under samma tak.

Vi vill i den nya Kulturfabriken se såväl utställningslokaler för Gustavsbergs Konsthall som utvecklade utställningar av Porslinsmuseets samlingar med såväl industrihistoria som porslinsinsamlingar. Vi vill bibehålla den nuvarande entrén till Porslinsmuseet och bygga ihop den med Porslinsfabriken.

Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill också arbeta för att stärka möjligheterna för det konstnärliga företaget genom att erbjuda väl anpassade och billiga ateljélokaler, samt att kommunen vid nybyggnad och större renoveringar ska avsätta en procent av byggkostnaderna till konstnärlig utsmyckning. I den utställningsverksamhet som kommunen driver ska såväl medverkans- som utställningsersättning betalas till konstnärer.

Vi tror också att kombinationen av intressant konst, konsthantverk och möjligheterna till natur- och friluftsupplevelser i vacker natur är ett framtidskoncept vad gäller turism. Här har Värmdö mycket att erbjuda.

Vi vill också att Värmdö ska bidra till att värna yttrandefriheten genom att bli en fristad för en förföljd författare, dramatiker eller annan konstnär eller journalist som lever under hot i sina hemländer i linje med de riktlinjer som finns och stöds av Kulturrådet och Migrationsverket.

BIBLIOTEKEN

Vi vill att ett nytt huvudbibliotek lokaliserar i den nya Kulturfabriken i Hamnen. Förutom ökad tillgänglighet ska studieplatser, mediatek, tidskriftshörna, läshörnor och plats för författarbesök/sagostunder finnas i det nya biblioteket. Verksamhetsanslagen till biblioteken ska öka så att mer böcker och media kan köpas in. Teknikskiftet, det ökande antalet e-lån och automatiseringen av boklånen får inte innebära ett försämrat utbud eller en försämrad service till bibliotekens låntagare. Vi vill inte minska personalen på biblioteken men däremot bredda deras folkbildande arbete ut mot såväl fritidsgårdar, skolor, förskolor som allmänhet. Läsfrämjandet är av största vikt och biblioteken är viktiga noder i det arbetet. Vi vill att bibliotekens roll som en scen för läsfrämjande och

olika kulturuttryck ska stärkas och ser goda möjligheter till detta i den nya Kulturfabriken.

Varje kommunal F-9 skola ska ha ett bemannat skolbibliotek och även mindre skolenheter ska ha ett skolbibliotek i enlighet med skollagen.

UNGDOMAR

Trots förbättringar under de senaste åren finns det fortfarande för få mötesplatser för barn och ungdomar på såväl dag- som kvällstid året runt i Värmdö kommun. Saker som vi tror är viktiga för dessa mötesplatser är bland annat tillgång till replokaler, möjlighet att koppla upp sig mot internet och caféverksamhet, men det är viktigt att ta med de ungdomar som ska använda mötesplatserna i planeringen av dessa. Vi vill att den nya Kulturfabriken blir en sådan mötesplats för unga. Tillgång till replokaler och övningslokaler, en klubbscen, caféverksamhet med mera. Viktigt är att mötesplatserna ska innehålla möjligheter till aktiviteter som tilltalar unga och ska ta hänsyn till dessa gruppers intressen och ekonomi i första hand. Det är också viktigt att dessa mötesplatser har vuxna som är beredda på att möta unga med olika behov. Detta ställer krav på kompetens, och vi vill därför satsa på kompetensutveckling för kommunens fritidsledare inom såväl sociala områden som hbtq.

Elevdemokratin behöver också utvecklas, Ungdomstingets roll förstärkas och elevråden beredas större inflytande. Demokratiarbetet för kommunens unga på gymnasiet och efter gymnasiet behöver utvecklas för att nå en större del av kommunens ungdomar.

Vuxna förebilder är viktiga för våra unga. Ibland räcker föräldrarna inte till, och då kan frivilliga ledare i olika fritidsverksamheter en viktig roll i vårt samhälle. Värmdö är en kommun med en mycket stor andel barn och ungdomar, och därför vill vi stötta de föreningar som är ett så viktigt stöd för våra unga.

Unga ska ha många vägar in till arbetsmarknaden efter avslutade utbildningar. Kommunen ska aktivt arbeta för att matcha ungas kompetens med arbetsmarknaden och Miljöpartiet ser positivt på ett samarbete över kommungränserna med Nacka i arbetsmarknadsfrågor.

FRITID

Värmdö är en kommun med fantastisk natur och Miljöpartiet vill genom aktiv politik stärka förutsättningar för invånare och besökare att vistas utomhus. Våra många fina vandringsleder i kommunen ska regelbundet ses

över och utvecklas med tydlig skyltning och väl utmärkta leder. Där så är möjligt ska tillgängligheten vara god så att även personer med funktionsnedsättningar ges möjlighet att komma ut i naturen. Vi vill gärna se ytterligare ett antal tillgängliga badplatser inom kommunen.

Hästverksamheten är stor i kommunen. Tyvärr uppstår konflikter mellan olika intressegrupper när det inte finns tydliga riktlinjer för hur man får rida ute i terrängen. Detta är vanligast i anslutning till våra större tätorter där många människor rör sig. Samtidigt är ridning ett intresse som lockar många ungdomar, främst flickor. Men även många vuxna rider och därigenom skapas naturliga mötesplatser mellan generationer och en meningsfull fritid för hundratals ungdomar i Värmdö. Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill underlätta ridning utomhus genom att planlägga säkra ridstigar och ta med ridningens framkomlighet som ett perspektiv i samhällsplaneringen.

Att inrätta spontana ytor för lek och idrott är ett billigt sätt att öka folkhälsan och göra attraktiva mötesplatser. Utomhusgym blir allt mer populära och Miljöpartiet vill att de ska bli flera i Värmdö kommun, exempelvis i centrala Gustavsbergs park- och aktivitetsstråk eller i anslutning till Ekvallens idrottskluster. Men även andra platser som i anslutning till Brunns IP och Värmdövallen kan komma ifråga då utomhusgym lockar till aktivitet för människor i alla åldrar.

Vill vill också stödja utvecklingen av sporter som har naturen som sin arena dels därför att de oftast är hållbara ur ett energiperspektiv, men också för att vi är säkra på att den som vistas i naturen blir mer uppmärksam på nödvändigheten av att vi människor tar hänsyn till såväl djur som natur i vårt sätt att leva. Vi tror att det är viktigt för att klara av klimatfrågan att så många som möjligt av oss ser naturen som vår nödvändiga livspartner som vi ska leva tillsammans med och inte som en fiende vi ska bemästra och bekämpa.

BÅTLIVET

Allt fler människor i fritidsbåtar rör sig i våra vatten. Tömning av toalettssystemen har traditionellt gjorts direkt i havet. Resultatet har blivit förorenade havsvikar och övergödning, som i sin tur leder till ännu mer syrebrist och algbloomning. Från och med 2015 är det inte längre lov att tömma latrin från båtar i Östersjön. Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill att Värmdö ska utöka antalet tömningsanläggningar för båtlivet framöver och

i samverkan med grannkommunerna se till att det finns ett tätt nät av tömningsanläggningar.

Båtbottenfärger har under många år diskuterats och förbud mot vissa ämnen finns. Men alla båtbottenfärger innehåller gifter i olika grad och numera finns det goda metoder att klara sommaren utan bottenfärger, genom att tvätta båten regelbundet i särskilda båtbottentvättar. Förutom att det skapar en mer giftfri Östersjö, underlättar det för båtägare som utöver mindre arbete också slipper hanteringen av de giftiga färgerna.

Miljöpartiet de gröna vill bygga fler tvättanläggningar för båtar i kommunen, i första hand i Gustavsbergs hamn och Stavnäs vinterhamn men sedan utöka efter hand. På samma sätt som med avloppsanläggningarna vill vi att hamnbolaget tar ansvar för att tvättarna kommer till stånd, men skötseln görs på entreprenad. Vi vill också att kommunen aktivt arbetar med att informera och entusiasmera båtlivet att utveckla en mer hållbar underhållspraxis för att om möjligt ha ett båtliv utan båtbottenfärger framöver.

Vi vill också utöka grovsophämtningen med en båtskrot-hämtning per år för att se om det kan resultera i att gamla båtvrak och annat båtskrot lättare kan lämna skärgården och se över möjligheterna till att skapa en båtskrot inom Värmdö kommun. Den båtskrot som finns på Muskö sedan länge behöver kompletteras med minst en till i skärgården och vi ser att Värmdö är en kommun lämpad att härbärgera en sådan verksamhet.

GUSTAVSBERGSBADET

Miljöpartiet de Gröna i Värmdö vill att så många som möjligt av Värmdös invånare ska kunna simma. Därför ska alla våra barn och ungdomar få en självklar del av den stora investeringen i badhuset som gjordes för deras framtid. Familjens inkomst ska inte vara en begränsande faktor. Vi vill inte höja entrépriserna för barn, ungdomar och barnfamiljer. Däremot kan en översyn av övriga priser göras. Kommunen ska ge ett årligt driftbidrag till simhallsbolaget som ska drivas i kommunal regi. Målsättningen ska vara att bolaget ökar sin egenfinansieringsgrad.

DET OFFENTLIGA RUMMET

Kommersialiseringen och privatiseringen av det offentliga rummet innebär ett hot mot yttrandefriheten och demokratin då naturliga fria mötesplatser försvinner. Miljöpartiet de gröna värnar att yttrande- och demonstrationsfriheten

ska gälla också inom kommersiella marknadsplatser. Att det finns platser fria från reklam och kommers, för möten, vila och eftertanke är allt viktigare i vår stressade vardag.

VÄRMDÖ ÄR SVERIGES MESTA SKÄRGÅRDSKOMMUN

Vi har flest året-runt-bebodda öar och dessutom ett stort antal fritidsfastigheter i skärgården. Det ställer extra stora krav på kommunen när det gäller service, omsorg och näringslivsutveckling. Levnadsvillkoren för öborna skiljer sig rejält från fastlandsförhållanden och vi anser därför att det behövs särskilda regler för samhällsservice i skärgården. Det gäller till exempel skolskjutsar, hemtjänst och färdtjänst där en större individanpassning och flexibilitet är viktigt. Även för de öbaserade företagen måste regelverket anpassas/tillämpas på ett rimligt sätt så att småskalighet, säsongersamhet och problematiken med sjötransporter beaktas.

Samverkan mellan angränsande skärgårdskommuner måste förbättras för att ge åretruntboende i skärgården bästa möjliga förutsättningar. Förskola och grundskola ska värnas där behov finns, men hänsyn ska också tas till barns behov av vänner när skolgången planeras.

Vi vill se över kommunens skärgårdstransporter för ökad samordning för att om möjligt erbjuda fastboende ännu större möjligheter att mot ersättning åka med skolskjutsbåtar, hemtjänstbåtar med mera som har regelbundna turer till skärgården. Vi vill utöka grovsopfarjan med en årlig tur från två till tre, införa båtskrothämtning och arbeta för att en båtskrot startas i Värmdö.

Östersjön och skärgården har alltid varit viktig för Värmdö. Vi vill att medel som säkerställer en levande Östersjö och en livskraftig skärgård ska finnas med i kommunens budget för att bidra till såväl bättre miljö, fler arbetstillfällen och skola/social service.

VÄRMDÖ HAMNAR

Vi vill att Värmdö Hamnar ska vara huvudansvarigt för skötsel och utveckling av kommunens alla hamnar och anläggningar för båtlivet. Bolaget ska sörja för att i samverkan med landstinget se till att de replipunkter/hamnar som finns för skärgårdstrafiken inom kommunen fungerar och har tillräcklig kapacitet. Ett stort planarbete pågår i Stavnäs för att möjliggöra en utvidgad och förbättrad hamnverksamhet bostäder och ökad besöksnäring. Vi ser positivt på det arbetet.

Vi vill att Björkvik utvecklas som replipunkt med bättre skärgårdstrafik och bättre förutsättningar för skär-

gårdsboende att åka dit istället för till Stavsnäs men vill inte se en utbyggnad av bostäder där.

JOBB OCH NÄRINGS LIV

Värmdö är en företagarkommun. Vi vill ge företagarna goda förutsättningar att verka i vår kommun. Ju fler som arbetar och driver företag på hemmaplan desto bättre för både mänskliga och miljö! Vi vill planera för arbetsplatsområden och skapa fler jobb i Värmdö. Och vi vill ge alla möjlighet till ett livslångt lärande.

Ett viktigt bidrag till kommunens hållbara utveckling är att fler jobb kan skapas på hemmaplan. Då minskar pendlingsbehovet, sårbarheten för trafikstörningar och även energiåtgången för arbetsresande. Kommunen ska ha hög servicenivå till både befintliga och nytillkommande företag. Fortsatt utbyggnad av bredband inom kommunen är viktigt bland annat för att stimulera näringslivet i skärgården. Vi vill att kommunen fortsätter att stödja det arbetet. Pengar till medfinansiering ska finnas öronmärkta i kommunbudgeten.

Vi behöver fler arbetsplatsområden och vill att planering av dessa prioriteras. Vi tror att det finns underlag för fler kontorshotell för att minska resor och göra det enklare att jobba på distans. Kommunen ska aktivt hjälpa företag och föreningar som vill söka EU-stöd eller ingå i olika projekt och ha bra service när det gäller tillstånd och bygglov. Vi vill se en utveckling av Företagslotsen inom kommunen. Vi vill också se fler sociala företag i Värmdö och att överenskommelsen mellan Värmdö kommun och kommunens aktörer inom den sociala ekonomin ska skrivas under.

Vi vill satsa vidare på att Ekobacken ska bli ett arbetsplatsområde med inriktning på miljöanpassat företagande och främja turismen genom att vidareutveckla visitvarmdo.se.

Miljöpartiet vill införa en kommunal stimulans till miljödiplomering av företag och satsa på grön och social upphandling.

På det nationella planet driver MP frågan om sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag med upp till tio anställda, slopat sjuklönesnsvar för mindre företag och sänkt moms för tjänsteföretag inom vissa branscher.

KOMMUNENS LEDNING OCH ORGANISATION

Miljöpartiet har under mandatperioden bidragit till att Värmdös styrning förbättrats med tydligare målsättningar, handlingsplaner och uppföljning inom miljöområdet. Nu vill vi göra mer för att Värmdö ska bli en verkligt hållbar kommun.

LEDNING

Miljöpartiet de gröna i Värmdö vill att Värmdö kommun ska styras långsiktigt och genomtänkt och att kommunstyrelsen utövar styrning och ledning av kommunens verksamheter så att en långsiktigt hållbar utveckling inom sociala, ekonomiska samt ekologiska områden säkras.

Kommunens styrsystem ska vila på Vision 2030 och med hjälp av inriktningsmål, nämndmål och indikatorer leda mot visionen. Uppföljning ska göras såväl årligen som med längre intervaller beroende på målsättning. Övriga styrdokument och deras målsättningar ska tydligt redovisas i exempelvis Stratsys och indikatorer ska tas fram för att följa att målsättningarna nås. Vi vill särskilt stärka uppföljningen av kommunens klimatarbete med målsättningen att vara en fossilfri kommun senast 2018 och en klimatneutral kommun 2030.

Arbetet med att uppfylla Värmdö vision 2030 måste intensifieras. Planer för att minska värmdöbornas resursutnyttjande behöver tas fram och för varje politiskt beslut måste konsekvenserna på Värmdös utveckling mot ett klimat-, miljö-, socialt- och ekonomiskt hållbart samhälle beaktas. Hur konsekvensanalyser görs idag bör utvärderas, kvalitetssäkras och utvecklas.

Vi ser att det behöver ske en utveckling av handlingsplaner i förhållande till en del policydokument och att en övergripande plan för hållbar utveckling inom kommunen behöver tas fram, där såväl beredningen Trygg i Värmdö, Energi och klimatpolicyn samt miljöområdet ska beaktas och handlingsplaner tas fram för att nå målen. Målen för egenproduktion av förnybar energi och minskning av utsläpp av växthusgaser behöver också justeras eftersom målsättningarna redan är uppnådda inom den kommunala organisationen 2014.

All myndighetsutövning ska präglas av rättvisa och likabehandling. Besluten ska leda till ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar utveckling i kommunen och såväl ett barnperspektiv, mångfaldsperspektiv, jämställdhetsperspektiv, respekt för den personliga integriteten och ett tillgänglighetsperspektiv ska genomsyra all kommunal verksamhet.

Ansvarsfrågor och genomförande av planlagda investeringar är områden som behöver styras tydligare och där

politiken måste ta ett mer samlat grepp för att vi i god tid ska ha rätt verksamhetslokaler på rätt plats i förhållande till invånarnas behov. Behovet av korrekta befolkningsprognoser kan inte underskattas.

NÄMNDORGANISATION

Vi vill stärka kommunfullmäktiges roll. Vi vill gå bort från beställar- utförarorganisationen och ser önskemål om en utbildningsnämnd för förskola/grundskola/gymnasium som också har ungdomsfrågorna. Vidare en nämnd med vuxenutbildning/näringslivsfrågor/arbetsmarknadsfrågor och integrationsfrågor. En samhällsteknisk nämnd inklusive kommunens fastigheter, en samhällsplaneringsnämnd och en bygg, miljö och hälsoskyddsnämnd. En kultur och fritidsnämnd inklusive Porslinsmuseet och den nya Kulturfabriken.

Kulturen har kommit i skymundan genom den nämndstruktur som infördes av den borgerliga alliansen 2007. Kulturen spelar en viktig roll för våra barns utveckling, invånares mentala hälsa och som förebyggande och läkande kraft. Genom kulturella upplevelser uppmuntras vår kreativitet. Möjligheten till eget skapande spelar en väsentlig roll för såväl barns som vuxnas livskvalitet. Dessa aspekter vill vi ska ges en tydligare roll i kommunens organisation. Vi vill utveckla ett sjudande kulturcentrum i den gamla Porslinsfabriken i Gustavsbergs hamn. Vi vill utveckla Porslinsmuseet som ett bolag eftersom det inte finns några förutsättningar för museet att gå med vinst. Fritidsfrågorna ligger kvar tillsammans med kulturen i en nämnd, men samverkan med utbildningsnämnden ska stärkas eftersom många av fritidsanläggningarna samnyttjas med skolorna.

Vi vill ha en äldrenämnd och, när det gäller funktionshinder är vår uppfattning att en funktionsnedsättning blir ett handikapp först när individen möter brister i miljön eller verksamheten. När bristerna åtgärdas kan handikappet minska eller försvinna. Även funktionshindrade har rätt till en ersättning som räknas upp årligen och vi vill därför höja habiliteringsersättningen med KPI efter en initialt större höjning eftersom ersättningen legat still i många år.

Reglementena ska ses över så att det blir en tydlig politisk styrning över samtliga beslut av principiell och samhällsförändrande karaktär. Det är därför viktigt att tjänstemannaorganisationen är utformad så att alla tjänstemän vet vilken del av den politiska organisationen som de arbetar under. Att, som idag, ha ett system där samtliga arbetar under kommunstyrelsen leder till en mycket otydlig politisk styrning. Vi vill minska på delegationen

till exempel inom bygglovsidan där – vi vill att samtliga bygglov över 250 m² ska beslutas av nämnden oavsett planstöd eller inte.

Vi vill se en bred överenskommelse kring organisationen. Politiskt käbbel kring nämndorganisationen bidrar inte till en god utveckling av Värmdö utan tar fokus från samhällsutvecklingen.

KONCERNBOLAG

Värmdö kommun har 2014 bildat ett koncernbolag som paraply för de kommunala bolagen. Miljöpartiet vill följa upp nyttan av denna konstruktion innan vi slutligen säger oss vilja bibehålla det. Vi ser i grunden inte att Värmdö kommun har så många bolag med så stora omsättningar och vinster att det nödvändiggör ett koncernbolag. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige bör genom ägardirektiv och uppföljning kunna styra sina bolag väl så bra. Ett koncernbolag med kommundirektören som vd innebär i grunden bara att kommunens förvaltningsledning i ännu högre utsträckning centraliseras till en enda person, något som vi inom Miljöpartiet inte nödvändigtvis applåderar.

PERSONALPOLITIK

Värmdö kommun ska styras av politiker som genom sina beslut och sitt sätt att vara skapar ett utvecklande och positivt klimat för de anställda inom kommunen. Formaliserade möten mellan ledande politiker och samtliga chefer inom kommunen ska årligen ske för att kommunicera innebörden av de politiskt fattade besluten i samband med budget. Kommunens utveckling bygger på kompetenta tjänstemäns förmåga att genomföra och utveckla politikens beslut. Vi vill att man från personalavdelningens sida noga följer utvecklingen av arbetsmiljön i samband med införandet av flexkontor och att en utvärdering görs av såväl medarbetarnas nöjdhet som effektivitet. Förändringsprocesser ska förankras och i god tid informeras om.

Personalomsättningen ska minska bland de yngre och ledarskapet inom kommunen ska andas tydlighet, ansvar och förtroende för den kompetens som de anställda har. Toppstyrning ska motarbetas och medarbetarnas kreativitet ska tas tillvara. Ett aktivt jämställdhetsarbete på arbetsplatsen är viktigt, och vi vill därför att kommunala arbetsplatser årligen ska revidera sina jämställdhetsplaner. Såväl politik som tjänstemän ska ha medborgarnas och samhällets bästa i fokus med utgångspunkt i en hållbar utveckling såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt.

Effektiva arbetsprocesser underlättar såväl för de anställda som för medborgarna och samtliga anställda inom Värmdö kommun bör uppmuntras att fundera över hur de kan göra sitt arbete på ett bättre och mer hållbart sätt ur såväl ekologisk, som ekonomisk och social synvinkel.

Ledarna inom Värmdö kommun bör uppmuntra till minst en gemensam paus om dagen och lägga upp arbetet för att detta ska vara möjligt. Tidsbegränsade ledarskapsbefattningar ska uppmuntras inom kommunen. De kommunalt anställda bör dessutom få tillgång till kommunens simhall som friskvårdssatsning samt uppmuntras till cykling genom att kommunen ska ha låncyklar med ordentliga packväskor tillgängliga för tjänsteärenden.

Arbetet med att minska klimatpåverkan inom kommunens verksamheter ska stimuleras och samtliga kommunala fordon ska vara fossilfria 2018. Krav ska ställas på underleverantörer vad gäller förnybara bränslen.

KOMMUNENS EKONOMI/SKATTESATS

Kommunalskatten ska anpassas efter kommunens ekonomiska utveckling och de kvalitetskrav, investeringar och verksamheter som det politiskt beslutas om. Vi vill ha en ansvarsfull ekonomisk styrning av kommunen med målsättning att gå minst två procent plus per år för att ha möjlighet till nyinvesteringar utan att ta nya lån och möjlighet att amortera av på låneskulden för att på sikt få den kommunala ekonomin i bättre balans.

Vi ser i grunden inte den låga soliditeten som ett problem. Däremot måste vi diskutera hur låneskulden framöver kan minska. Det viktigaste arbetet vi kan göra för det, är att se till att vi har årliga överskott.

Att låneskulden är hög hänger ihop med att kommunen inte äger några större värden och samtidigt har varit en tillväxtkommun i närmare 40 år. En tillväxtkommun har hela tiden behov av nya lokaler för förskolor, skolor och omsorg för att klara av att uppfylla det ansvar som kommunen enligt lagen har i förhållande till sina invånare. Lokaler och anläggningar som kostar mycket att bygga och därmed genererar stora lån men som är en del av det kommunala ansvaret gentemot skattebetalarna. De delar av investeringarna som inte lagstiftningen ställer krav på, som exempelvis fritidsanläggningar av olika slag, bidrar till ökad livskvalitet för kommunens invånare.

Vi ser att Värmdö kommun under lång tid har valt att skygga för underhållsbehoven i de kommunala fastigheterna och vill inte att detta ska fortgå. Att förvalta såväl natur och människa som kommunal egendomen väl är viktiga delar av en hållbar samhällsutveckling.

Budgeten ska utformas så att kvaliteten på kommunens verksamheter ut mot medborgarna är hög. Värmdö kommun ska i samtliga officiella rankingar ha som målsättning att ligga bland landets 50 bästa kommuner. Ökade resurser ska prioriteras till de verksamheter som utifrån medborgarnas perspektiv och i jämförelse med andra jämförbara kommuner i hela landet ligger lågt i målpuppfyllelse och resurstilldelning.

Att förvalta kommunens egendom i form av bland annat fastigheter, vägar och mark är en viktig grund för kommunens långsiktiga utveckling och för bibehållen välfärd. Planerat underhåll ska genomföras för att hålla en god kvalitet på/av? medborgarnas egendom. De lokaler som kommunen behöver för egna verksamheter ska i huvudsak ägas och förvaltas av kommunen. En fortsatt ökande befolkning är att vänta och detta ska i god tid tas höjd för i budgeten vad gäller investeringsmedel till nya verksamhetslokaler.

Centrala reserver är bra och ska finnas i budgeten. Reserverna ska tas i anspråk för att täcka underskott i nämnderna som beror av såväl volymökningar, felaktiga prognoser av befolkningsunderlaget inom skola, vård och omsorg som av konjunktur. Budgetrevideringar bör användas för att inte kvaliteten i verksamheterna ut mot medborgarna riskeras som en följd av felaktiga prognosunderlag för budgeteringen. Det är kvaliteten ut mot medborgarna som ska stå i fokus samtidigt som kommunens resurser ska användas så effektivt som möjligt. Verksamheter som återkommande går med underskott ska granskas, ledarskapet ses över och den ekonomiska uppföljningen stödjas från centralt håll.

VA-ekonomin ska i budgeten noggrant genomlysas vad gäller totalekonomi, utbyggnadstakt, planberedskap och taxenivåer för att hela utbyggnadsprogrammet ska kunna genomföras så snabbt som möjligt med minsta möjliga risk för den kommunala ekonomin.

Investeringsmedel för att genomföra Naturreservatsplan och Grönstrukturplan enligt tidplanen ska finnas i budget. För att få medel till gröna satsningar vill vi skapa en Grön investeringsfond för att skydda natur, rena mark och vatten och ställa om energianvändningen. Fonden skapas genom att en intern avgift läggs på kommunens konsumtion. Modell kan tas från Eskilstuna kommun.

Löneöversynen ska sträva mot att minska strukturella löneskillnader mellan yrkeskategorier som enligt arbetsvärdering är likvärdiga samt minska löneskillnaderna mellan hög- och lågavlönade, detta ska tas höjd för i budget.

Skattesatsen ska ligga på en sådan nivå att ovanstående utgångspunkter tillgodoses. 🌱